

Průtahy v řízení

David Zahumenský
advokátní kancelář

PRŮTAHY V ŘÍZENÍ

Předmluva

Seznam zkratk

1. Kdy se jedná o průtahy?

2. Právní prostředky směřující k obraně proti průtahům v činnosti soudů, správních orgánů a dalších institucí

3. Nárokování náhrady škody a satisfakce za průtahy

Přílohy

Advokátní kancelář David Zahumenský - www.davidzahumensky.cz
květen 2014

Autoři: Andrej Lobotka, Ivo Keisler, Ľuboš Šimončíč

Grafika a sazba: Dan Petrucha – www.ngo-grafika.cz

ISBN 978-80-87414-20-0

Vážení čtenáři,

Úkolem justice je podle české Ústavy poskytovat ochranu právům občanů. Aby však soudy mohly tento svůj cíl naplňovat, musí pružně fungovat. Vymahatelnost práva velmi úzce souvisí nejen s předvídatelností soudního rozhodování, ale také s jeho délkou. Ne nadarmo se používá anglické rčení „*Justice delayed is justice denied*“. Kdo se ovšem „měl tu čest“ se svým sporem k českým soudům dostat, mnohdy zažil nepříjemné zklamání.

Naše špatné zkušenosti potvrzují také oficiální statistiky ministerstva spravedlnosti, podle kterých dosahují soudní řízení mnohdy nevídaných délek. Například pokud jste se s žalobou o náhradu škody podle obchodního zákoníku obrátili na Okresní soud v Břeclavi, trvalo v roce 2012 v průměru (!) více než 7 a půl roku, než jste se dobrali pravomocného rozhodnutí. Teprve pak přitom nastupuje ještě možnost obrátit se na nejvyšší či ústavní soud, což si vyžádá další čas.

Ani spory, které dosahují trvání 10 a více let tak bohužel nejsou v českém prostředí výjimkou. Není pak divu, že v mnoha případech lidé na uplatnění svých práv zcela rezignují, protože platit si 10 let právníka, když mezitím už třeba ani dlužník nebude na světě, se opravdu nemusí vyplatit (případně si pak sjednávají rozhodčí doložku, což je ale mnohdy na samostatné povídání).

Vyřešit problém pomalého soudnictví nedokáže nikdo ze dne na den. V naší advokátní kanceláři jsme ale přesvědčeni, že pokud občané nebudou bránit svá práva a využívat právních prostředků, které mají k dispozici, věci se měnit nebudou. Odbor odškodňování ministerstva spravedlnosti v roce 2012 vyplatil občanům za průtahy v soudních řízeních a další pochybení státu dobrovolně více než 100 milionů korun. Další finanční kompenzace pak musel stát vyplatit na základě rozsudků soudů.

Věřím, že pokud se budou zvyšovat částky, které stát musí na odškodňování občanů za nekonečná řízení vynakládat, bude také růst motivace politiků a úředníků investovat do změn, které řízení před našimi soudy zrychlí. Také proto jsme pro Vás připravili tento manuál, jehož cílem je Vás informovat o možnostech, které platné právo nabízí, pokud chcete zdlouhavé řízení „pohnat“, nebo se za neefektivní fungování justice domoci satisfakce.

V Brně dne 15. 3. 2014
(na světový den spotřebitelských práv)

David Zahumenský
advokát

SEZNAM ZKRATEK

ESLP	Evropský soud pro lidská práva
Listina	Listina základních práv a svobod
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., (nový) občanský zákoník
NŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti , ve znění pozdějších předpisů
NS	Nejvyšší soud
NSS	Nevyšší správní soud
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád , ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník , ve znění pozdějších předpisů
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád , ve znění pozdějších předpisů
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., občanský soudní řád , ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod publikovaná ve Sbírce zákonů jako sdělení č. 209/1992
ÚS	Ústavní soud
ZIS	zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích , ve znění pozdějších předpisů
ZOŠ	zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů
ZÚS	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu , ve znění pozdějších předpisů
ZSS	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích , ve znění pozdějších předpisů
ZZT	zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících , ve znění pozdějších předpisů

Právní stav k 1. březnu 2014.

1. KDY SE JEDNÁ O PRŮTAHY?

Stěžejním faktorem samozřejmě bude, jak dlouho dané řízení trvalo a k jakým průtahům v průběhu řízení došlo. Nejedná se ovšem o jediné podstatné skutečnosti. ESLP stanovil kritéria pro posuzování, zda řízení trvalo přiměřeně dlouhou dobu, tedy zda došlo v konkrétním řízení k průtahům nebo nikoliv. Jsou jimi zejména **a) složitost věci, b) chování stěžovatele, c) jednání příslušného orgánu**¹. Dalším kritériem je **d) význam předmětu řízení pro stěžovatele**.² ESLP zároveň zohledňuje i skutečnost, **na kolika stupních a kolikrát byla daná věc během relevantního období řešena**.³

Stejný přístup k posuzování a hodnocení průtahů v řízení zvolil i ÚS.⁴ Obdobně jako ESLP je i ÚS totiž toho názoru, že délku řízení nelze vyjádřit numericky, „*neboť je podmíněna objektivně charakterem projednávané věci a musí být zkoumána ve světle konkrétních okolností případu, s přihlédnutím ke složitosti věci, chování obviněného a chování příslušných orgánů.*“⁵

Uvedená kritéria je tudíž potřeba zkoumat jednotlivě a ve svých vzájemných souvislostech s cílem zhodnotit jejich kumulativní dopad na celkovou délku předmětného řízení.

1.1 Počátek a konec rozhodné lhůty

Pro určení, zda délka řízení byla nepřiměřeně dlouhá, tedy zda došlo k porušení práva na projednání věci bez zbytečných průtahů, je před samotným zkoumáním jednotlivých výše uvedených kritérií potřeba nejdříve vymezit dobu řízení určitým časovým rozhraním - jejím **počátkem a koncem**.

- 1) Tyto tři kritéria soud stanovil v rozhodnutí Neumeister proti Rakousku ze dne 27. 6. 1968, stížnost č. 1936/63.
- 2) Toto kritérium připojil ESLP v rozsudku König proti Spolkové republice Německo ze dne 28. 6. 1978, stížnost č. 6232/73.
- 3) Rozsudek ESLP Bartl proti České republice ze dne 22. 6. 2004, stížnost č. 50262/99.
- 4) Např. usnesení ÚS ze dne 21. 6. 2000, sp. zn. IV. ÚS 227/2000, náleží ÚS ze dne 4. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 71/99, usnesení ÚS ze dne 26. 1. 2009, sp. zn. 1918/08.
- 5) Nález ÚS ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 603/06.

V **trestních věcech** rozhodná lhůta počíná běžet od okamžiku zbavení osobní svobody, resp. rozhodnou je chvíle, kdy byl jednotlivec dotčen na svých právech.⁶ Někdy se hovoří i o momentu, kdy lze již rozumně očekávat, že osoba ví, že je podezřelou, z důvodu, že u ní byla například provedena domovní prohlídka.⁷ V případech, kdy osoba nebyla vzata do vazby, rozhodná doba běží od okamžiku sdělení obvinění.⁸

Příklad:

Proti panu Silnému bylo dne 2. 3. 2013 zahájeno trestní stíhání ve věci trestného činu ublížení na zdraví. Dne 9. 3. 2013 byla proti panu Silnému státním zástupcem podána obžaloba. V uvedené věci se tudíž jedná o trestní řízení. V trestním řízení platí, že řízení je zahájeno okamžikem sdělení obvinění – rozhodná lhůta tedy v uvedeném případě počíná běžet již ode dne 2. 3. 2013.

V civilním řízení je počátek rozhodné lhůty všeobecně možno ztotožnit s okamžikem zahájení řízení. Řízení je přitom možno zahájit několika způsoby. Řízení je zahájeno dnem, kdy

- došel soudu návrh na jeho zahájení
- bylo vydáno usnesení o zahájení řízení bez návrhu
- byl u soudu sepsán návrh do protokolu, i když k tomu došlo u věcně a místně nepřislušného soudu
- došla soudu věc, jež mu byla postoupena jiným orgánem

Předcházelo-li řízení u soudu řízení u jiného orgánu, je řízení u soudu zahájeno dnem, kdy postoupená věc došla soudu. V případě, že se stěžovatel nemůže obrátit na soud dříve, než bude jeho věc posouzena správním orgánem ve **správním řízení**, do lhůty se započítává i délka řízení před tímto správním orgánem.⁹

⁶⁾ Rozsudek ESLP Neumeister proti Rakousku ze dne 27. 6. 1968, stížnost č. 1936/63.

⁷⁾ FABRI, M., LANGBROEK, P. *Delay in judicial proceedings: a preliminary inquiry into the relation between the demands of the reasonable time requirements of article 6, 1 ECHR and their consequences for judges and judicial administration in the civil, criminal and administrative justice chains.* [online]. Štrasburk, 2003. [citováno dne 9. 11. 2011]. Dostupné z: <<http://siteresources.worldbank.org/INTLAWJUSTINST/Resources/FabriLangbroek.pdf>>.

⁸⁾ Rozsudek ESLP Neumeister proti Rakousku ze dne 27. 6. 1968, stížnost č. 1936/63 nebo rozsudek ESLP Deweer proti Belgii ze dne 27. 2. 1980, stížnost č. 6903/75.

⁹⁾ Rozsudek ESLP Schmidtová proti České republice ze dne 22. 7. 2003, stížnost

Při **určování konce rozhodné lhůty** je potřeba vycházet z toho, že **konečným okamžikem řízení je okamžik nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení vydáno** (právní moc je vlastnost soudního nebo správního rozhodnutí spočívající v jeho konečnosti, závaznosti a nezměnitelnosti. Rozhodnutí nabyvá právní moci, pokud proti němu není přípustný řádný opravný prostředek - odvolání, nebo pokud sice přípustný je, ale nebyl podán v zákonné lhůtě, pokud došlo ke vzdání se práva jej podat, anebo pokud byl podán, ale následně byl vzat zpět.).

Jak se vyjádřil NS ve svém stanovisku Cpjn 206/2010: „*V podmínkách České republiky je tedy nutno do doby řízení započítat i případné řízení o dovolání, řízení o kasační stížnosti i řízení o stížnosti ústavní, a to i tehdy, bylo-li toto řízení pro poškozeného neúspěšné (tedy např. i v případě, že ústavní stížnost byla odmítnuta).*“¹⁰

Je třeba připomenout, že smluvním státním Úmluvy není uložena povinnost zavádět do svých právních řádů opravné prostředky (řádné opravné prostředky: odvolání; mimořádné opravné prostředky: dovolání, ústavní stížnost, žaloba na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost). Pokud se ovšem pro tuto možnost rozhodnou, musí být záruky spravedlivého procesu (tedy i požadavku přiměřené délky řízení) obsažené v Úmluvě aplikovány i na tato řízení o opravných prostředcích.

Za konec přiměřené lhůty lze tedy považovat okamžik, kdy soud ukončí právní nejistotu jednotlivce vydáním rozhodnutí o vině a trestu nebo rozhodnutí o civilněprávních nárocích.¹¹

Příklad:

Pan Algoritmový podal dne 2. 10. 2013 k poštovní přepravě žalobu na vydání věci. Žalovaným byl pan Chamtivý, jenž odmítl vrátit půjčený počítač (pan Chamtivý tudíž počítač neoprávněně zadržoval). Žaloba byla soudu doručena dne 4. 10. 2013. Jak plyne z výše uvedeného, v popsané věci se jedná o civilní řízení. V civilním řízení platí, že řízení je zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení – žaloba. Počátkem řízení je tudíž

č. 48568/99, ve věci restitučního řízení.

- 10)** Nejvyšší soud ČR se obdobně vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2742/2009. Uvedené má oporu v rozsudku ESLP ve věci Volf proti České republice ze dne 6. 9. 2005, stížnost č. 70847/01, nebo v rozsudku ESLP ve věci Houřová proti České republice ze dne 15. 6. 2004, stížnost č. 58178/00.
- 11)** ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv. I. část – Úmluva*. Praha: Linde, 2010. s. 165.

den 4. 10. 2013, kdy žaloba podaná panem Algoritmovým byla doručena soudu.

1.2 Průměrná délka řízení

Průměrná délka řízení se liší v závislosti na typu řízení a zároveň i na skutečnosti, který konkrétní soud rozhoduje (některé soudy jsou méně vytížené, jiné více). Informace o průměrných délkách jednotlivých typů řízení u konkrétních soudů vypovídají o čase, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat. **Lhůta, ve které je možné řízení zpravidla očekávat však automaticky není hranicí, pomocí které by se dalo bezpečně určit, zda dané řízení proběhlo v přiměřené lhůtě;** může být však nápomocná při určitém orientačním zhodnocení.

Podle statistik z roku 2013 trvá řízení u Krajského soudu v Brně průměrně 732 dnů, u Městského soudu v Praze je to jenom 512 dnů, řízení u Městského soudu Brno – město trvá řízení průměrně 661 dnů (přítom v konkrétních typech sporů to je např. 839 dnů u sporů ohledně náhrady škody podle OZ, 513 dnů u sporů týkajících se nájmu bytů a obytných místností), **u Okresního soudu Brno – venkov 383 dnů** (359 dnů u sporů ohledně náhrady škody podle občanského zákoníku, 544 dnů u sporů týkajících se nájmu bytů a obytných místností), **u Obvodních soudů pro Prahu 1 až 10 se délka řízení pohybuje v rozmezí od 261 dnů do 454 dnů** (v rozmezí od 261 do 655 dnů u sporů ohledně náhrady škody podle občanského zákoníku, v rozmezí od 308 do 584 dnů u sporů týkajících se nájmu bytů a obytných místností).

1.3 Jednotlivá kritéria přiměřenosti délky řízení

1.3.1 Složitost případu

Soud vždy zkoumá, zda složitost případu odůvodňuje celkovou délku řízení. Složitější případy si vyžadují delší řízení. Mezi faktory, které určují složitost případu, patří např. počet svědků nebo znalců, objem důkazů, které je nutno provést, počet obviněných, složitost právních otázek, se kterými se musí soud vypořádat.¹²

¹²⁾ VAN DIJK et al. *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*. 4. vydání, s. 607

Složitost případu může tudíž být zapříčiněna jak komplikovaností řešené právní otázky, tak komplikovaností skutkových okolností. Délku řízení může rovněž ovlivnit existence mezinárodního prvku, který se v daném případě vyskytne, a s ním spojená náročnost studia zahraničních právních předpisů, dožádání zahraničních orgánů o provedení důkazů atd. Na délku řízení může mít vliv i nutnost provedení překladů¹³, vstup dalších stran do řízení, účast mladistvých na řízení, sloučení několika věcí do jednoho řízení atd.¹⁴

Příklad:

Paní Vítězná společně s dalšími pěti osobami několik měsíců přivázela z Ruské federace zlato, které nepřihlásila k proclení a pomocí několik fiktivních firem zlato prodávala společností věnujícím se zpracování drahých kovů, aniž by přiznala a zaplatila daň. Paní Vítězná a její společníci tak svým jednáním spáchali trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby. V dané věci se bude jednat o složitý případ zapříčiněný složitostí skutkové podstaty (zlato bylo pašováno několik měsíců, trestného činu se dopustilo vícero spolupachatelů, zlato bylo prodáváno přes několik fiktivních firem). U takového řízení je předpoklad, že bude trvat déle, než v případě trestného činu zanedbání povinné výživy. Doba, kterou bude možné považovat za přiměřenou délku, tudíž bude u takového řízení delší než u uvedeného řízení ve věci zanedbání povinné výživy.

1.3.2 Chování stěžovatele

Chování stěžovatele představuje **objektivní faktor**, který **není přičitatelný státu** a je třeba ho vzít v úvahu při rozhodování o překročení přiměřené lhůty.¹⁵

O průtazích v řízení se tudíž nedá mluvit v případě, kdy jediným elementem průtahy způsobujícím je samotný stěžovatel. Stěžovatelé však na druhou stranu nemůže být vytýkáno uplatňování procesních

¹³⁾ Rozsudek ESLP Sari proti Turecku a Dánsku ze dne 8. 11. 2001, stížnost č. 21889/93, kde stěžovatel, tureckého původu, spáchal v Dánsku trestný čin zabití, tudíž dokumenty v řízení musely být překládány do obou jazyků.

¹⁴⁾ FABRI, M., LANGBROEK, P. *Delay in judicial proceedings: a preliminary inquiry into the relation between the demands of the reasonable time requirements of article 6, 1 ECHR and their consequences for judges and judicial administration in the civil, criminal and administrative justice chains.* [online]. Štrasburk, 2003. [citováno dne 9. 11. 2011]. Dostupné z: <<http://siteresources.worldbank.org/INTLAWJUSTINST/Resources/FabriLangbroek.pdf>>.

¹⁵⁾ Např. rozsudek ESLP Versini proti Francii ze dne 10. 7. 2001, stížnost č. 40096/98.

prostředků, které mu k ochraně práv poskytuje vnitrostátní právní řád (např. žádost o odročení, žádost o provedení dalších důkazů, řádné a mimořádné opravní prostředky)¹⁶. Tyto prostředky má stěžovatel právo využít a i kdyby tímto jeho jednáním došlo k prodloužení délky řízení, tak příslušný orgán nemůže svou nečinnost omlouvat tím, že i stěžovatel řízení prodlužoval, jak se často v praxi děje. Navíc v trestních věcech nemá stěžovatel povinnost aktivně spolupracovat se soudními orgány.¹⁷

1.3.3 Jednání příslušného orgánu

Jen průtahy přičitatelné státu mohou vést k závěru, že délka řízení byla nepřiměřená.¹⁸ Porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě je i **nečinnost orgánu.**¹⁹

I v případě, že k průtahům došlo, nemusí se vždy jednat o porušení práva na přiměřenou délku řízení, jestliže řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, které ještě naplňuje požadavek přiměřené lhůty. V konkrétních případech je však diskutabilní, kdy již byl požadavek přiměřené lhůty porušen.

V jednom případě trvalo řízení o náhradu škody na zdraví, způsobené nezákonným odstraněním vaječníků, jenom na prvním stupni téměř 3 roky a 5 měsíců, přičemž během tohoto řízení došlo k nečinnosti soudu trvající 11 měsíců. Ministerstvo spravedlnosti ČR však neshledalo délku řízení v rozsahu 3 let a 5 měsíců jako nepřiměřenou. Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ČR bylo následně potvrzeno soudem prvního stupně i odvolacím soudem, když odvolací soud řekl, že „*řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat*“.

I když při současném stavu přetíženosti soudů, jenž otevřeně připouští i ÚS²⁰, může docházet k tomu, že řízení na prvním stupni trvá delší dobu, nelze takovýto postup soudů akceptovat a řízení trvající **jenom na**

¹⁶⁾ Např. rozsudek ESLP Patta proti České republice ze dne 18. 4. 2006, stížnost č. 12605/02, rozsudek ESLP Herbst a ostatní proti České republice ze dne 12. 4. 2005, stížnost č. 32853/03.

¹⁷⁾ Rozsudek ESLP Eckle proti Německu ze dne 15. 7. 1982, stížnost č. 8130/78.

¹⁸⁾ Např. rozsudek ESLP Papachelas proti Řecku ze dne 25. 3. 1999, stížnost č. 21423/96.

¹⁹⁾ Např. rozsudek ESLP Vachev proti Bulharsku ze dne 8. 7. 2004, stížnost č. 42987/98.

²⁰⁾ Např. rozhodnutí ÚS sp. zn. II. ÚS 1/05 nebo IV. ÚS 391/07.

prvním stupni téměř 3 roky a 5 měsíců nelze označit za „projednání věci bez zbytečných průtahů“, jelikož tím dochází k narušování důvěry společnosti ve vymahatelnost práva u soudů.²¹ Nelze rezignovat na snahu projednávat a rozhodovat jednotlivé věci v přiměřené lhůtě a rovněž se nelze spokojit s trvale nežádoucím stavem (obecná přetíženost soudů), jen proto, že tento nežádoucí stav, který má vliv na délku jednotlivých řízení, se v českém soudnictví vyskytuje již delší dobu. A už vůbec nelze na základě takového nežádoucího stavu omlouvat nečinnost soudu trvající 11 měsíců s poukazem na to, že „řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat“, kdy čas, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat, je v konečném důsledku stanoven na základě skutečnosti, v jakém časovém horizontu soudy rozhodovaly v minulosti. Ad absurdum by soudy mohly postupně prodlužovat dobu řízení a tím by se zároveň prodlužovala i doba, v níž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat. **Řízení jako celek by tak mělo odpovídat dobou svého trvání času, v němž by uzavření řízení mělo být možné očekávat a který by bezvýjimečně vyhovoval požadavku čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.**

Přitom „pro posuzování zbytečných průtahů v řízení a nepřiměřené délky řízení není důležité, zda jsou případné průtahy způsobovány subjektivním faktorem stojícím na straně obecného soudu (tedy především jednáním či nečinností rozhodujícího soudce) či objektivním faktorem spočívajícím v množství napadlých věcí, v právní úpravě organizace soudnictví či v nedostatečném administrativním a technickém zázemí obecných soudů. Podle přesvědčení Ústavního soudu je to státní moc jako celek - bez ohledu na její dělení do jednotlivých složek - která má jednotlivci garantovat ochranu jeho práv; nezbytným atributem takové ochrany je také její včasnost. Z hlediska postavení jednotlivce proto není - v zásadě - významné, jaké příčiny vedly ke stavu, kdy o jeho věci není rozhodováno dostatečně rychle.“²²

Podle ustálené judikatury ve věci průtahů v řízení je věcí státu organizovat své soudnictví tak, aby principy soudnictví zakotvené v Listině byly respektovány. Případné nedostatky v tomto směru nemohou jít k tíži těch, kteří od soudu právem očekávají ochranu svých práv v „přiměřené lhůtě“ a „bez zbytečných průtahů“.²³

²¹⁾ V této věci rozhodoval v řízení také odvolací soud, ale výlučně o odvolání proti nemeritornímu procesnímu usnesení prvostupňového soudu.

²²⁾ Nález ÚS ze dne 7. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 319/04.

²³⁾ Např. nález ÚS ze dne 10. 11. 1998, sp. zn. IV. ÚS 358/98, viz Sbírka nálezů a usnese-

V konkrétních případech ESLP odmítl argumenty vlády, že k průtahům došlo z důvodu, že orgány činné v trestním řízení nebyly dlouho schopné vypátrat svědky. Za relevantní argument nepovažuje ESLP ani skutečnost, že průtahy v řízení nemají na účastníky negativní dopad, neboť již byli dostatečně finančně odškodněni.²⁴

1.3.4 Význam pro stěžovatele

V rámci tohoto kritéria soud posuzuje, co je v sázce pro stěžovatele. Pokud je výsledek řízení zvláště důležitý pro stěžovatele, může být i kratší doba trvání řízení považována za porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě.

ESLP stanovil, že některé záležitosti vyžadují rychlejší vyřízení, např. spory o výši starobního důchodu²⁵, o péči o děti²⁶, řízení o vazbě²⁷, pracovněprávní spory²⁸, řízení o náhradu škody způsobené újmou na životě či zdraví pro přímé oběti a pozůstalé²⁹, náhrada škody pro oběti dopravních nehod³⁰. Zásadní význam ESLP přiřkl i případům násilí ze strany bezpečnostních sil, zejména policie.³¹ Rychlé vyřízení taktéž vyžadují spory, v nichž na jedné straně vystupuje osoba pokročilého věku.³²

Příklad:

Paní Veselé byly bez jejího souhlasu a bez předchozího dostatečného poučení o povaze zákroku odebrány během operace dělohy zdravé vaječ-

ní Ústavního soudu, svazek 12, náleží č. 140; náleží ÚS ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. II. ÚS 320/04.

- 24)** Rozsudek ESLP Jorge Nina Jorge proti Portugalsku ze dne 19. 2. 2004, stížnost č. 52662/99.
- 25)** Rozsudek ESLP Doceviski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii ze dne 1. 3. 2007, stížnost č. 66907/01, rozsudek Pocuca proti Chorvatsku ze dne 29. 6. 2006, stížnost č. 38550/02.
- 26)** Rozsudek ESLP Niederboster proti Německu ze dne 27. 2. 2003, stížnost č. 39547/98
- 27)** Rozsudek ESLP Kreps proti Polsku ze dne 26. 6. 2001, stížnost č. 34097/96.
- 28)** Rozsudek ESLP Doustaly proti Francii ze dne 23. 4. 1998, stížnost č. 26256/95, rozsudek ESLP Obermeier proti Rakousku ze dne 28. 6. 1990, stížnost č. 11761/85, rozsudek ESLP Dumanovski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii ze dne 8. 12. 2005, stížnost č. 13898/02.
- 29)** Rozsudek ESLP Nielsen proti Dánsku ze dne 15. 2. 2000, stížnost č. 33488/96.
- 30)** Rozsudek ESLP Silva Pontes proti Portugalsku ze dne 23. 3. 1994, stížnost č. 14940/89.
- 31)** Rozsudek ESLP Krastanov proti Bulharsku ze dne 30. 9. 2004, stížnost č. 50222/99.
- 32)** Rozsudek ESLP Styranowski proti Polsku ze dne 30. 10. 1998, stížnost č. 28616/95.

níky (následné vyšetření neprokázalo patologický stav vaječnicků). Paní Veselá se obrátila na soud s žalobou o ochranu osobnosti. Nastávající řízení bude mít pro paní Z. K. veliký význam. Nezákonné odstranění vaječnicku patří k nejzávažnějším zásahům do lidské a intimní sféry osobnosti, se kterými jsou u žen spojeny navazující zdravotní následky, které vedou k závažným a nezvratným změnám ve vývoji celkové osobnosti. Nezákonné odstranění vaječnicků, ke kterému došlo v případě paní Veselé, bylo velmi závažným zásahem do osobnostních práv, neboť vyvolalo předčasný nástup menopauzy, a tak „zbavilo“ paní Veselou jejího ženství.

2. PRÁVNÍ PROSTŘEDKY SMĚŘUJÍCÍ K OBRANĚ PROTI PRŮTAHŮM V ČINNOSTI SOUDŮ, SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ A DALŠÍCH INSTITUCÍ

Česká republika k plnění svých závazků vyplývajících jí zejména z čl. 13 Úmluvy³³ nabízí v současné době k ochraně před průtahy v řízení vícero různých prostředků nápravy. Tyto tvoří ucelený systém, jehož ultima ratio (poslední řešení) představuje institut náhrady újmy vzniklé v důsledku výskytu průtahů. Kompenzační povaha náhrady újmy (blíže viz v kapitole 3) ji však předurčuje k realizaci až v případě, že se vzniků průtahů nepodařilo zamezit ani pomocí procesněprávních prostředků, kterými se budeme v této kapitole zabývat.

2.1 Prostředky směřující k zamezení průtahům v soudním řízení

V civilněprávním, v trestněprávním i ve správněprávním soudním řízení lze shodně konstatovat existenci trojice možností obrany proti průtahům, kterými se v této podkapitole budeme zabývat. Uvedenými možnostmi jsou podání **stížnosti**, podání **návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu** a podání **ústavní stížnosti**.

Nutno poznamenat, že **uvedené typy řízení vykazují určitá specifika**, z nichž je potřeba upozornit zejména na řízení trestněprávní. Při rozhodování o výši trestu by měl totiž soud zvažovat nejen délku doby, která uplynula od spáchání činu, ale samostatně též délku doby, která uplynula od zahájení řízení.³⁴ Jinak řečeno, **nepřiměřená délka řízení by měla nalézt svou reflexi v případném benevolentnějším trestu** (jako jedna z možných forem kompenzace).³⁵

³³⁾ „Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

³⁴⁾ Blíže viz WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012. s. 794.

³⁵⁾ V extrémních případech průtahů v trestním řízení dokonce přichází v úvahu i kompenzace v podobě zastavení trestního stíhání. V této otázce je však judikatura nejednotná a obecně lze říct, že jej připouští pouze ve věcech, v nichž ještě nebylo meritorně rozhodnuto a i to jenom výjimečně. Zastavit probíhající odvolací řízení již

2.1.1 Stížnost³⁶

Oprávnění obracet se na orgány státní správy soudů se stížnostmi na průtahy v řízení³⁷ přiznává zákon **jak fyzickým tak i právnickým osobám a to bez ohledu na to, zda jsou účastníky řízení**. Za pomoci stížnosti se však nelze domct přezkumu postupu soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti.³⁸

Stížnost **lze podat písemně nebo ústně** u toho **orgánu státní správy soudu, který je příslušný k jejímu vyřízení**.³⁹ V žádném případě se však **nevyřizují stížnosti anonymní**, a proto je **nevyhnutné v stížnosti uvést jméno stěžovatele**. Dále je nutné **výslovně uvést, že stížnost směřuje vůči průtahům v řízení**. Přestože zákon další formální náležitosti nepředpisuje, je bezesporu vhodné pro rychlejší a snadnější projednání uvést též spisovou značku. Vzorovou stížnost naleznete zde – [Příloha č. 1](#).

I přes výslovnou dikci zákona, podle které **podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu**,⁴⁰ je potřeba **podání stížnosti vždy ad hoc** (čili v závislosti od konkrétního případu) **pečlivě zvážit**. V praxi se totiž chtěného cíle podané stížnosti, urychlení řízení, ne vždy povede dosáhnout. Řízení o stížnosti totiž probíhá určitou dobu, o kterou se řízení logicky prodlužuje. Proto v případech, kdy stížnosti navíc není vyhověno, bude stěžovatel následkem vlastní stížnosti paradoxně delším řízením ještě více poškozen.

Na základě uvedeného **lze proto doporučit využívání institutu stížnosti pouze v řízeních, ve kterých se průtahy skutečně vyskytují**.⁴¹

přirozeně nelze. Blíže viz náleží ÚS ze dne 31. 5. 2005 sp. zn. I. ÚS 554/04.

- 36)** Podle § 164 a násl. ZSS.
- 37)** Stěžovat si kromě průtahů lze též na nevhodné chování soudních osob a narušování důstojnosti řízení před soudem.
- 38)** K tomu je určeno především odvolání jako řádný opravný prostředek.
- 39)** Je-li však stížnost podána u orgánu státní správy soudu, kterému její vyřízení nepřísluší, je povinností tohoto nepřislušného orgánu neprodleně stížnost postoupit orgánu příslušnému.
- 40)** Vyjma případů, kdy se stěžovatel obsahem svého podání dopustí trestného činu nebo přestupku.
- 41)** Podle § 79 odst. 1 ZSS jsou soudci kromě jiného povinni „rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů“. Porušení této povinnosti je kárným proviněním ve smyslu § 87 odst. 1 ZSS. Stížnost lze tedy současně považovat i za jakési poukázání na pravděpodobné spáchaní kárného provinění. Ovšem soudce by se měl přesto zachovat v souladu s dalšími ustanoveními právního řádu profesionálně a zůstat nestranný.

V některých případech lze doporučit ještě před uplatňováním obecně jakýchkoli formálních prostředků kontaktovat kancelář soudu pouze telefonicky (neformálně) a zdvořile se předem dotázat na předpokládaný vývoj případu (např. zda nebude v brzké době nařízené jednání).

Orgánem příslušným k vyřízení stížnosti je zásadně předseda soudu (blíže viz [Příloha č. 2.](#)), který je povinen prošetřit skutečnosti ve stížnosti uvedené. Považuje-li to za vhodné, vyslechne stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje, popřípadě další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Stížnost na průtahy v řízení **musí být vyřízena do jednoho měsíce** ode dne jejího doručení orgánu státní správy soudů příslušnému k jejímu vyřízení. O vyřízení stížnosti **musí být stěžovatel v této lhůtě vyrozuměn**. Jednoměsíční lhůtu lze překročit jen tehdy, nelze-li v jejím průběhu zajistit podklady potřebné pro vyřízení stížnosti.⁴² Byla-li stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, musí být stěžovatel vyrozuměn o tom, jaká opatření byla přijata k odstranění zjištěných závad.

Na rozdíl od stížnosti na nevhodné chování soudních osob a stížnosti na narušování důstojnosti řízení **nelze v případě nespokojenosti stěžovatele s vyřízením stížnosti na průtahy v řízení žádat o přešetření způsobu jejího vyřízení** ve smyslu § 174 ZSS.

2.1.2 Návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu⁴³

Má-li **účastník nebo ten, kdo je stranou řízení**, za to, že v tomto řízení dochází k průtahům, může podat **návrh soudu (vůči kterému jsou průtahy v řízení namítány)**, aby určil lhůtu pro provedení procesního úkonu,⁴⁴ u kterého podle názoru navrhovatele k průtahům dochází.

Z návrhu **musí být patrné, kdo jej podává, o jakou věc a jaký procesní úkon se jedná, v čem jsou podle navrhovatele spatřovány průtahy v řízení a čeho se navrhovatel domáhá**. Dalšími nutnými formálními náležitostmi návrhu jsou **označení soudu, vůči němuž směřuje, podpis a datum**. Vzorový návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu naleznete zde - [Příloha č. 3.](#)

⁴²⁾ I v tomto případě však musí být stěžovatel do jednoho měsíce vyrozuměn o tom, že stížnost v uvedené lhůtě vyřídit nelze.

⁴³⁾ Podle § 174a ZSS.

⁴⁴⁾ Procesními úkony jsou např. ustanovení znalce, nařízení ústního jednání, předvolání svědka, předání spisu znalci apod.

Po doručení návrhu je soud povinen **do pěti pracovních dnů postoupit návrh s vyjádřením orgánu příslušnému o návrhu rozhodnout (příslušnému soudu)⁴⁵ a navrhovatele o svém postupu informovat**. Existuje však i alternativní postup, jenž je nepochybně efektivnější a rychlejší. Soud může též do třiceti dnů ode dne doručení návrhu provést všechny procesní úkony, u nichž podle navrhovatele dochází k prodloužení. Učiní-li tak, dále k návrhu nepřihlíží.⁴⁶

Soud příslušný o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu rozhodnout návrh **odmítne**, byl-li podán někým, kdo není k jeho podání oprávněn, anebo jestliže navrhovatel neopravil nebo nedoplnil řádně návrh v určené lhůtě, jinak o něm **rozhodne bez jednání do 20 pracovních dnů** ode dne, kdy mu byla věc předložena nebo kdy byl návrh řádně opraven nebo doplněn.

Pokud soud, vůči němuž návrh na určení lhůty směřuje, procesní úkon, u kterého jsou v návrhu namítány průtahy v řízení, již učinil, příslušný soud návrh **zamítne**. Stejně postupuje, dospěje-li k závěru, že k průtahům v řízení nedochází.

Shledá-li příslušný soud návrh na určení lhůty jako **oprávněný**, protože s ohledem na složitost věci, význam předmětu řízení pro navrhovatele, postup účastníků nebo stran řízení a na dosavadní postup soudu dochází v řízení k průtahům, **určí lhůtu pro provedení procesního úkonu, u něhož jsou v návrhu namítány průtahy**. Touto lhůtou je soud příslušný k provedení procesního úkonu vázán. Proti rozhodnutí soudu o návrhu na určení lhůty **nejsou přípustné opravné prostředky**. Při uplatňování tohoto návrhu je vhodné upozornit, že soud vyhoví pouze návrhu, který správně požaduje určení nejbližší následujícího úkonu, který by měl soud provést.⁴⁷

Závěrem je třeba připomenout, že i návrh na určení lhůty k provedení úkonu **může** stejně jako stížnost minout svůj žádoucí cíl a **místo urychlení řízení jej naopak prodloužit**. V důsledku využití tohoto prostředku musí

⁴⁵⁾ Tímto je v občanském soudním řízení a trestním řízení soud nejbližší vyššího stupně, směřuje-li návrh proti okresnímu, krajskému nebo vrchnímu soudu. V správním soudnictví jím je NSS, směřuje-li návrh proti krajskému soudu. Směřuje-li návrh proti NS nebo NSS, rozhodne o něm jiný senát tohoto soudu příslušný podle rozvrhu práce.

⁴⁶⁾ Navrhovatel však může prohlásit do tří dnů ode dne, kdy se o provedení úkonů dozví, že na návrhu trvá.

⁴⁷⁾ Srovnej usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. Října 2013, sp. zn. 61 UL 32/2013-9 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 21 Cul 3/2004 – RC 80/2006.

totíž soud postoupit nadřízenému soudu se stížností i celý spis, a tak je v řízení po dobu rozhodování nadřízenému soudu v podstatě zablokován.⁴⁸

V praxi mohou nastat též specifické případy, kdy probíhá například ve věcech rodinného práva současně s řízením před soudem prvního stupně též řízení o odvolání proti některému nemeritornímu rozhodnutí ve stejné věci u soudu odvolacího.

Nastane-li poté, co byl spis postoupen odvolacímu soudu potřeba předání spisu znalci za účelem vyhotovení posudku pro soud prvního stupně, lze konkrétně doporučit směřovat návrh na určení lhůty k provedení úkonu, kterým je vyhotovení kopie spisu. Takový postup se v tomto případě jeví být nejrychlejším řešením, jehož případnou ekonomickou nevýhodnost lze přesvědčivě zdůvodnit akutní potřebou rychlého řešení některých rodinněprávních věcí.

2.1.3 Ústavní stížnost⁴⁹

Podat ústavní stížnost k ochraně proti průtahům v řízení **může fyzická nebo právnická osoba**, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.⁵⁰

Zatímco možnost úspěšného využití návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu není podmíněna předchozím podáním stížnosti, **vyčerpání všech procesních prostředků, které stěžovateli zákon k ochraně jeho práva poskytuje, je obligatorní podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti.**⁵¹ Chce-li stěžovatel **v průběhu řízení brojit proti průtahům**

⁴⁸⁾ Srovnej MOLEK, P. Právo na spravedlivý proces. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 312 - 313.

⁴⁹⁾ Podle § 72 a násl. ZÚS.

⁵⁰⁾ Obvykle se v ústavní stížnosti soudu vytýká porušení práva na spravedlivý proces (jehož součástí je kromě jiného právo na projednání věci bez zbytečných průtahů) ve spojení s alespoň jedním dalším právem, jež je garantováno ústavním pořádkem. Nechránilo-li by právo na spravedlivý proces jiná práva, bylo by zjevně bezúčelné.

⁵¹⁾ Podle § 75 odst. 1 ve spojení s § 72 odst. 3 ZÚS. ÚS však **neodmítne přijetí ústavní stížnosti, i když není splněna uvedená podmínka, jestliže stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo, nebo v řízení o podaném opravném prostředku dochází ke značným průtahům, z nichž stěžovateli vzniká nebo může vzniknout vážná a neodvratitelná újma.**

ústavní stížností, musí předtím u soudu uplatnit návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu; stížnost uplatnit nemusí.⁵²

Ústavní stížnost lze podat také **po skončení řízení** v případě, že „*průtahy měly vliv i na ústavnost takového protaženého rozhodnutí.*“⁵³ Za těchto okolností je však potřeba nejdříve žádat o zadostiučinění podle § 31a ZOŠ. V opačném případě by byla ústavní stížnost nepřijatelná.⁵⁴ Zjednodušeně řečeno – **ústavní stížnost lze podat za současného splnění dvou podmínek. Za prvé musí dojít k průtahům takové intenzity, která již porušuje stěžovatelovo právo na spravedlivý proces a za druhé musí stěžovatel vyčerpat všechny procesní prostředky, které mu právní řád nabízí.**

Lhůta pro podání stížnosti má délku dva měsíce od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje.⁵⁵

Za nespornou **nevýhodu ústavní stížnosti**, na kterou je potřeba upozornit, lze považovat skutečnost, že ústavní stížnost v podstatě ani **nesměruje k vydání rozhodnutí pro stěžovatele plně uspokojivého**. Ani případné kladné rozhodnutí konstatující, že řízení je průtahy postiženo, totiž neobsahuje žádnou závaznou lhůtu k odstranění uvedených průtahů. Místo toho se ÚS omezí na **pouhé nařízení, aby soud (příp. další orgán) dále v porušování stěžovatelova práva nepokračoval**. U ÚS se též bohužel **nelze domáhat náhrady majetkové ani nemajetkové újmy**. Celkové využití ústavní stížnosti ve věcech průtahů v řízení je tudíž vzhledem k výše uvedeným skutečnostem méně frekventované.⁵⁶

⁵²⁾ Ustálená judikatura nepovažuje stížnost za efektivní procesní prostředek ve smyslu § 75 odst. 1 ZÚS.

⁵³⁾ MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 314.

⁵⁴⁾ Blíže viz usnesení ÚS ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. I ÚS 2878/11.

⁵⁵⁾ Byl-li však mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřijatelný z důvodů závisejících na jeho uvážení, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě dvou měsíců od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku. Jestliže zákon procesní prostředek k ochraně práva stěžovateli neposkytuje, lze podat ústavní stížnost ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy se stěžovatel o zásahu orgánu veřejné moci do jeho ústavně zaručených základních práv nebo svobod dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy k takovému zásahu došlo.

⁵⁶⁾ Srovnej MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 313 - 315.

Konečně nutno připomenout, že **účastníci i vedlejší účastníci řízení před ÚS musí být** v souladu s § 29 a násl. ZÚS **zastoupeni advokátem**. Nepovažujeme proto za potřebné se v tomto textu zabývat náležitostmi ústavní stížnosti či dalšími podrobnostmi s ústavní stížností souvisejícími.

2.2 Ochrana před nečinností správních orgánů

Právo na přiměřenou délku řízení či projednání věci bez zbytečných průtahů nalézá v oblasti správního práva svou reflexi kromě jiného v Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č. (2007)7 a v dalších jednotlivých ustanoveních právního řádu.⁵⁷ Tyto tvoří v souhrnu tzv. **zásadu dobré správy**, která kromě jiného správní orgán povínuje **vyřizovat věci rychle, hospodárně a bez zbytečných průtahů, činit úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené a vydávat rozhodnutí bez zbytečného odkladu**. Nedodrží-li správní orgán právní předpisy a dochází-li v důsledcích toho k nečinnosti, lze se vůči takovéto nečinnosti bránit **žádostí k provedení opatření proti nečinnosti, žalobou proti nečinnosti a ústavní stížností**.⁵⁸ Opomíjet nelze ani možnost podání stížnosti na postup správního orgánu podle § 175 SŘ, avšak tato je považována spíše za „neformální způsob řešení situace“.

2.2.1 Opatření proti nečinnosti⁵⁹

Po uplynutí zákonem stanovené lhůty je nadřízený orgán⁶⁰ povinen učinit **opatření proti nečinnosti z moci úřední, jakmile se o tom dozví**. Obdobné platí i v případě, že **správní orgán nezahájí řízení ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících zahájení řízení z moci úřední**, a v případě, **kdy je z okolností zjevné, že věcně a místně příslušný správní orgán nedodrží lhůtu stanovenou pro vydání rozhodnutí o žádosti nebo zahájí řízení z moci úřední anebo v řízení řádně pokračovat**.

⁵⁷⁾ Podle SKULOVÁ, S. et al. Správní právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 240. jsou to § 2, § 5, § 6, § 36, § 37, § 71, § 76, § 80, § 148, § 155 SŘ.

⁵⁸⁾ Výklad o ústavní stížnosti uvedený v oddíle 2.1.3 platí obdobně i pro její uplatnění v případě průtahů před správním orgánem, proto na něj zde pouze odkazujeme. **Podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti vůči nečinnosti správního orgánu je v tomto případě předchozí uplatnění žaloby proti nečinnosti podle § 79 a násl. SŘS.**

⁵⁹⁾ Podle § 80 SŘ.

⁶⁰⁾ Ve smyslu § 178 SŘ.

I když by se o uvedených skutečnostech měl nadřízený orgán dozvědět při výkonu své dozorové činnosti, zákon nevyklučuje, aby účastník řízení dozorový orgán informoval a požádal o provedení opatření z vlastní iniciativy.

Žádost o provedení opatření proti nečinnosti je potřeba **adresovat přímo příslušnému nadřízenému orgánu**. Podat ji lze **písemně** nebo **ústně do protokolu** anebo **v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem**. Z žádosti musí být patrné, **kdo ji činí, které věci se týká a co se navrhuje**.⁶¹ Dále musí obsahovat **označení správního orgánu, jemuž je určena, označení dalších žadatelů známých účastníků a podpis žadatele**.⁶² Vzorovou žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti naleznete zde – [Příloha č. 4](#).

V případě, že nadřízený správní orgán žádosti vyhoví, může podle vlastního uvážení provést opatření proti nečinnosti některým z následujících následujícími způsoby:

- příkázat nečinnému správnímu orgánu, aby ve stanovené lhůtě učinil potřebná opatření ke zjednání nápravy nebo vydal rozhodnutí
- usnesením převzít věc a rozhodnout namísto nečinného správního orgánu
- usnesením pověřit jiný správní orgán ve svém správním obvodu vedením řízení, nebo
- usnesením přiměřeně prodloužit zákonnou lhůtu pro vydání rozhodnutí, lze-li důvodně předpokládat, že správní orgán v prodloužené lhůtě vydá rozhodnutí ve věci, a je-li takový postup pro účastníky výhodnější. „*Není vyloučená ani určitá kombinace či návaznost použití více [z výše uvedených] forem opatření proti nečinnosti.*“⁶³

61) **Fyzická osoba uvede** v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování. **V podání souvisejícím s její podnikatelskou** činností uvede fyzická osoba jméno a příjmení, popřípadě dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se k této osobě nebo jí provozovanému druhu podnikání, identifikační číslo osob a adresu zapsanou v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené evidenci jako místo podnikání, popřípadě jinou adresu pro doručování. **Právnícká osoba uvede** v podání svůj název nebo obchodní firmu, identifikační číslo osob nebo obdobný údaj a adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování.

62) Blíže viz VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 2. vyd. Praha: Polygon, 2012. str. 700.

63) SKULOVÁ, S. et al. *Správní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 239.

Proti usnesení nevyhovujícímu žádosti o uplatnění opatření proti nečinnosti **se lze odvolat**, nejedná-li se o usnesení vůči žádosti podle § 80 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

2.2.2 Žaloba proti nečinnosti⁶⁴

Ve správním soudnictví se lze žalobou vůči správnímu orgánu **po bezvýsledném vyčerpání prostředků, které procesní předpis** platný pro řízení u správního orgánu **stanoví** k ochraně proti nečinnosti správního orgánu, domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení.⁶⁵ Za procesní prostředek ve smyslu výše uvedeného zákonného požadavku nelze nepovažovat stížnost, ale **pouze žádost o přijetí opatření vůči nečinnosti**.⁶⁶

Lhůta k podání žaloby má délku **jednoho roku ode dne**, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, **marně proběhla lhůta** stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení.⁶⁷ Zmeškání lhůty nelze prominout.

Žalobu lze podat **písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky a musí z ní být zřejmé, čeho se týká, kdo ji činí,⁶⁸ proti komu směřuje, co navrhuje**. Musí být též **podepsána a datována**. Dále musí žaloba obsahovat **označení věci, v níž se žalobce ochrany proti nečinnosti domáhá, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, návrh výroku rozsudku**. Vzor žaloby proti nečinnosti naleznete zde – [Příloha č. 5](#). **Soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí**.

⁶⁴⁾ Podle § 79 a násl. SŘS.

⁶⁵⁾ To neplatí, spojuje-li zvláštní zákon s nečinností správního orgánu fikci, že bylo vydáno rozhodnutí o určitém obsahu, nebo jiný právní důsledek.

⁶⁶⁾ Blíže viz rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. 3 Ans 3/2007-61, rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 7. 2007, sp. zn. 2 Ans 4/2007-53, a SLÁDE-ČEK, V. Nečinnost správního orgánu a návaznost soudní ochrany. Správní právo. Roč. 2007. č. 6, str. 397 - 402.

⁶⁷⁾ Není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.

⁶⁸⁾ Žalobce své uvede jméno, příjmení a adresu, na kterou mu lze doručovat. Jiné osobní údaje uvede jen tehdy, je-li toho třeba s ohledem na povahu věci, která má být soudem projednána.

2.3 Prostředky směřující proti nečinnosti dalších institucí

Vzhledem k tomu, že v řízení před soudním či správním orgánem provádějí úkony často i jiné instituce než orgán samotný, mohou i tyto v míře nikoliv nepatrné ovlivnit celkovou délku řízení. Zákon proto upravuje i prostředky proti nečinnosti uvedených institucí. Povaha těchto nástrojů je však v zásadě předurčuje k využití orgánem, před nímž probíhá řízení, na základě jeho vlastního uvážení (což je ostatně logické, jelikož za celkovou délku řízení „odpovídá“ právě tento orgán). Ze zákonné povinnosti soudních a správních orgánů vést řízení bez zbytečných průtahů lze kromě jiného dle našeho názoru dovodit nejen pouhou možnost, ale též povinnost těchto orgánů uvedené zákonné prostředky využívat. Jelikož využití těchto prostředků není v zásadě podmíněno podnětem účastníka řízení, lze si případnou náhradu za imateriální újmu průtahy způsobenou v řízení přirozeně nárokovat i kdyby soud tyto prostředky nevyužil či účastník ne navrhoval.

2.3.1 Insolvenční správce

V případě **neplnění povinností insolvenčního správce řádným způsobem** ve smyslu §81 odst. 2 ve spojení s § 36 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů může insolvenční soud uložit **pořádkovou pokutu, a to i opakovaně, nejvýše však do úhrnné částky 200 000 Kč. Opakované udělení sankce insolvenčním soudem může dále vést až ke zrušení povolení vykonávat činnost insolvenčního správce Ministerstvem spravedlnosti ČR.**⁶⁹ Před případným zrušením tohoto povolení je však nutné přihlédnout k povaze porušených povinností, počtu a charakteru sankcí udělených insolvenčním soudem a době, jež uplynula mezi porušením jednotlivých povinností.

2.3.2 Znalec a tlumočník

Podle § 8 ZZT jsou znalci (tlumočníci) povinni vykonávat znaleckou (tlumočnickou) činnost řádně **a ve stanovené lhůtě**⁷⁰, oboru (jazyce) a od-

⁶⁹⁾ Podle § 13 odst. 2 písm. b) ZIS. Obdobně může ministerstvo rozhodnout o zániku práva dočasně nebo příležitostně vykonávat činnost insolvenčního správce nebo práva dočasně nebo příležitostně vykonávat činnost insolvenčního správce dlužníka podle § 34 písm. b) ZIS.

⁷⁰⁾ Tuto lhůtu stanovuje rozhodnutím státní orgán současně s ustanovením znalce. Zvolená lhůta by však neměla být jen výsledkem volné úvahy soudu. Při jejím určení

větví, pro které byli jmenováni. **Porušení uvedené povinnosti je obvykle sankcionované** na základě § 27 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících. Podle uvedeného ustanovení lze při opožděném provedení úkonu znalci (tlumočnickovi) **snížit odměnu až na polovinu sazby. V krajním případě může být též zahájeno disciplinární řízení pro přestupek** ve smyslu § 24a odst. 1 písm. a) ZZT, **za který lze uložit dva druhy sankce, a to finanční pokutu do výše 100 000 Kč⁷¹ nebo vyškrtnutí se seznamu znalců a tlumočníků.**

2.3.3 Notář v postavení soudního komisaře

Specifické oprávnění a povinnosti, která jsou notářům zákonem svěřeny, si vynucují existenci pečlivého **dozoru** nad jejich výkonem. Tento zabezpečuje **Ministerstvo spravedlnosti ČR, Notářská komora ČR, jednotlivé krajské notářské komory a předsedové krajských a okresních soudů.**

Případné porušování či neplnění povinností uvedené orgány řeší v závislosti od jejich intenzity. **Drobné nedostatky v činnosti notáře nebo drobné poklesky v chování orgán vykonávající dohled notáři pouze vytkne.** Výtku lze považovat za nejmírnější stupeň sankce, která nemá předepsané žádné formální náležitosti. Zákon nevyklučuje ani její ústní formu.⁷²

V případech závažného nebo opětovného porušení povinností notáře stanovených NŘ nebo zvláštním právním předpisem nebo předpisem Notářské Komory ČR, anebo usnesením orgánu notářské samosprávy, **lze vůči notáři zahájit kárné řízení.**⁷³ Prokáže-li se notáři v tomto řízení kárné provinění, lze mu uložit **písemné napomenutí** nebo **pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem** anebo **lze notáře odvolat.**

Závěrem je potřeba upozornit, že výše uvedený výčet možností ochrany před průtahy nebyl taxativní (úplný). V této kapitole nebyly popsány nestandardní možnosti využitelné jen za výjimečných okolností, jako je

je nutné přizvat ke konzultaci znalce (tlumočnicka) a současně je potřeba brát v úvahu okolnosti případu. Blíže viz DÖRFL, L... *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1. vyd., Praha: 2009. s. 59.

⁷¹⁾ V případě znaleckých ústavů může být v souladu s §25b ZZT uložena pokuta až do výše 200 000 Kč.

⁷²⁾ Srov. BÍLEK, P. et al. *Notářský řád a řízení o dědictví*. 4. vyd. Praha: 2010. s. 167.

⁷³⁾ Stejně tak lze učinit v případě závažného nebo opětovného narušení důstojnosti notářského povolání jeho chováním.

třeba **podnět ombudsmanovi, stížnost k ESLP a podobně**. Stejně tak považujeme za vhodné čtenáře upozornit, že oblast průtahu v řízení nepatří k tradičním právním problematikám, ale jedná se o problematiku v právu relativně novou. Interpretaci její právní úpravy proto nelze prozatím považovat za ustálenou a je potřeba **brát zvláštní zřetel na neustále přibývající judikaturu** (nejen národních soudů, ale též ESLP).

3. NÁROKOVÁNÍ NÁHRADY ŠKODY A SATISFAKCE ZA PRŮTAHY

V předešlých kapitolách bylo vysvětleno, jak rozpoznat, zda soudní řízení trpí neodůvodněnými průtahy nebo zda je celkově neúměrně dlouhé, a jak se proti takovým průtahům a nepřiměřené délce účinně bránit. V kapitole následující pak zbývá zabývat se náhradou škody či satisfakcí, které mohou účastníci řízení za průtahy v něm vzniklé či nepřiměřenou délku nárokovat. Nejdůležitějším právním předpisem, který spolu s NOZ (do 31. 12. 2013 OZ) a OSŘ upravuje oblast kompenzace v případě soudních průtahů, je již výše zmíněný ZOŠ.

3.1 Předmět nároku

Způsob, jakým mohou průtahy v řízení a nepřiměřená délka řízení zasáhnout jeho účastníka, je dvojitý. Stejně tak jsou dva od nich se odvíjející možné nároky jeho účastníků.

3.1.1 Materiální újma a forma jejího náhrada

Prvním ze způsobů je zapříčinění újmy materiální (majetkové), tedy vzniku škody vyčíslitelné v penězích nebo ušlého zisku.⁷⁴ Škodou je v právu myšlena hodnota, o níž se majetek účastníka zmenšil v přímé souvislosti se škodlivou událostí⁷⁵, v našem případě právě s průtahy. Ušlým ziskem je pak naopak hodnota, o níž by se majetek účastníka bez pochyby zvětšil, ovšem kdyby k oné škodlivé události nedošlo.^{76,77}

Samotný nárok v případě materiální újmy spočívá v **náhradě přesně vyčíslené škody, ušlého zisku, či obou dvou**. Toto tvrzení přitom musí být **podloženo přesvědčivými důkazy**.

⁷⁴⁾ § 13 odst. 2 ZOŠ.

⁷⁵⁾ Srov. ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kolektiv: *Občanský zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. s 1282.

⁷⁶⁾ Tamtéž, s 1283.

⁷⁷⁾ Určení skutečné míry této pravděpodobnosti závisí na individuálním posouzení příslušného orgánu veřejné moci.

V praxi není nárokování náhrady škody a ušlého zisku v případě soudních průtahů příliš frekventované a majoritní část nároků na kompenzaci za nesprávný postup v řízení tvoří níže uvedené nárokování satisfakce za nemajetkovou újmu. Toto však neznamená, že situace zakládající nárok na náhradu škody nemůže v soudním řízení nastat.

Příklad:

Paní Podnikavá je živnostnicí – designérkou, která v minulosti udržovala obchodněprávní vztahy se společností Nábytek s.r.o. Před lety tuto spolupráci po vzájemných neshodách ukončila, nicméně společnost ji stále nezaplatila za některé z posledních zakázek, a tak se s tímto nárokem Paní Podnikavá obrátila na soud. I když se jednalo o poměrně jasný případ podložený fakturami a řadou jiných důkazů, o kterém soud mohl rozhodnout i bez jednání vydáním platebního rozkazu, více než dva roky se v řízení nic nedělo. Dříve, než soud vydal rozhodnutí, kterým by uložil povinnost společnosti dlužnou částku zaplatit, se společnost ocitla v insolvenčním řízení, které bylo následně zastaveno pro nedostatek majetku. Vzhledem k nespornosti nároku paní Podnikavé se dalo očekávat, že by byla u soudu úspěšná, kdyby nedošlo k průtahům. Zároveň bylo prokázáno, že v době podání žaloby společnost Nábytek s.r.o. ještě dostatečnými prostředky pro zaplacení dluhu disponovala. V tomto případě se tedy jedná o škodu na majetku paní Podnikavé, která vznikla v přímé souvislosti se soudními průtahy.

3.1.2 Imateriální újma

Druhým způsobem, kterým mohou průtahy „poškodit“ účastníka řízení, je újma imateriální (nemajetková), spočívající *de facto* v újmě psychické, které musí během neodůvodněně dlouhého řízení jeho účastníci čelit. Imateriální újma způsobená průtahy a délkou soudního řízení je velmi podobná institutu ochrany osobnosti upravenému v § 81 a násl. NOZ⁷⁸ (do 31. 12. 2013 § 11 a násl. OZ⁷⁹). Dalo by se tak zjednodušeně tvrdit, že se jedná o speciální způsob ochrany osobní sféry účastníka řízení před nesprávným úředním postupem soudu, který ji narušuje.

-
- 78)** „(1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
(2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.“
- 79)** „Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.“

Jak je patrné již z podstaty imateriální újmy, liší se značně od způsobené materiální škody, a to jak v hodnotách, které tato újma narušuje, tak v prokazování její existence a charakteru náhrady, jehož v jejím případě mohou poškození dosáhnout. Stejně jako je tomu v jiných případech ochrany osobnosti, není zde třeba, a v podstatě není ani fakticky možné, přesně vyčíslit, jak velkou újmu člověku způsobil zásah orgánu veřejné moci ve sféře jeho osobnosti. Imateriální újma způsobená průtahy v soudním řízení tedy funguje na principu presumpce existence takového zásahu s ohledem na jeho okolnosti. Těmi je především skutečnost, zda řízení bylo nesprávným úředním postupem spočívajícím v průtazích stíženo či ne.⁸⁰ Dále se hodnotí, jak intenzivní dopad mohla na účastníka tato skutečnost mít. Jinými slovy, jsou-li konstatovány průtahy či nepřiměřená délka, automaticky se dovozuje, že jimi byla způsobena imateriální újma.⁸¹

Každý případ imateriální újmy je proto potřeba přezkoumávat individuálně a není možné stanovit tabulky určující, o jak závažný zásah se v tom či onom případě jednalo. V praxi to znamená, že účastník uplatní svůj nárok na satisfakci spolu s tvrzením, že v důsledku průběhu řízení, respektive jeho délky, bylo do jeho osobnostních práv zasazeno. Příslušné níže uvedené orgány nerozhodují, zda zásah do osobnostních práv existuje, neboť ten je, jak v případě nepřiměřené délky řízení presumován, ale je v jejich kompetenci zvážit, o jak intenzivní zásah se jedná a případně jaký druh satisfakce účastníku řízení za tuto újmu náleží.

Příklad:

S panem Svěprávným bylo vedeno řízení o omezení způsobilosti k právním úkonům, které se před soudem první instance táhlo něco málo přes pět let a během nějž soud nařídil mnoho jednání za účelem vyslechnutí jednotlivých svědků a soudních znalců, aniž by se i přes naléhání právního zástupce pana Svěprávného pokusil pozvat jich pro urychlení více najednou. Několik jednání bylo dokonce z organizačních důvodů na straně soudu zrušeno a mezery mezi uskutečněnými běžně dosahovaly délky několika měsíců. Ve výsledku panu Svěprávnému způsobilost k právním úkonům omezena nebyla a on uplatnil svůj nárok na satisfakci za imate-

80) Pokud se v řízení průtahy vyskytují nebo vyskytovaly, má se za to, že průběh tohoto řízení vždy do osobnostních práv účastníků více či méně zasáhl.

81) V souladu s judikaturou ESLP se zde vychází z toho, že je dána vyvratitelná domněnka, že nepřiměřená délka řízení způsobuje nemajetkovou újmu. Nemajetková újma se neprokazuje a v případě nepřiměřené délky řízení platí pravidlo, že se jen zcela výjimečně nepříznává zadostiučinění v penězích. Viz náleží II. ÚS 862/2010 ze dne 19. 5. 2010.

riální újmu. Vzhledem k tomu, že i přes složitost a náročnost dokazování, které jsou řízení o osobním vztahu vlastní, bylo řízení neúměrně dlouhé díky nesprávnému postupu soudu. Jelikož ten ve výsledku donutil pana Svěprávného k více než pěti letům života v každodenní nejistotě o svém osudu a budoucnosti (v nejistotě zda bude či nebude omezen ve způsobilosti), což bylo pro něj velmi stresující a psychicky náročné, bylo jeho nároku vyhověno.

3.1.3 Forma satisfakce za imateriální újmu

Jako je rozdílná podstata nároku, liší se zde také satisfakce, které se může účastníkovi řízení, jež bylo stíženo průtahy, dostat. V souladu s § 31a ZOŠ⁸² platí, že pokud řízení bylo stíženo nesprávným úředním postupem, který byl posouzen jako imateriální újmu způsobující, může se účastník řízení domoci dvou druhů satisfakce podle závažnosti újmy, jež mu byla způsobena.

Prvním druhem satisfakce je **oficiální konstatování, že v řízení došlo k průtahům, či že jeho délka byla nepřiměřená**. Jedná se tedy o oficiální prohlášení Ministerstva spravedlnosti ČR nebo soudu, **že právo účastníka na projednání věci v přiměřené době bylo porušeno**.⁸³ K tomuto konstatování dochází v případech, v nichž se např. v řízení průtahy vyskytly, ale třeba jen v řádu dní. Pouhé konstatování se tak jako satisfakce užívá v případech porušení účastnických práv, které nebylo natolik závažné, aby mu bylo přiznáno zadostiučinění ve formě omluvy nebo zadostiučinění v penězích.

Dalším možným způsobem satisfakce, kterou lze požadovat, je **omluva příslušného orgánu veřejné moci za nepřiměřenou délku řízení**.⁸⁴ Obdobně jako u konstatování zásahu do práv účastníka řízení, také zde je příslušným orgánem Ministerstvo spravedlnosti ČR. Jak konstatování porušení práva na projednání věci v přiměřené době, tak především omluva představují satisfakci morální povahy.

⁸²⁾ „(1) Bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.
2) Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.“

⁸³⁾ § 13 odst. 2 ZOŠ.

⁸⁴⁾ Usnesení NS ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3671/2008.

Pokud újma způsobena průtahy v řízení či příliš dlouhým řízením je natolik závažná, že pouhé konstatování porušení práv nebo omluva **nejsou jako satisfakce dostačující, přichází na řadu zadostiučinění v penězích.**⁸⁵

Z toho plyne, že konstatování porušení práv účastníka, omluva a přiznání zadostiučinění v penězích jsou ve vzájemném subsidiárním vztahu. Příslušné orgány veřejné moci přezkoumávající nárok účastníka řízení jsou povinny nejprve zvážit, zda nepostačuje ono pouhé konstatování porušení práv, po vyloučení této skutečnosti mohou přistoupit ke zvážení omluvy, co by morální satisfakci, a až poté k přiznání finanční náhrady.

Příklad:

Paní Trpělivá se soudila se svým sousedem o zamezení vstupu jeho domácích zvířat na její pozemek. Odvolací soud jí nakonec dal za pravdu a sousedovi nařídil svůj pozemek oplotit, nicméně řízení před soudem prvního stupně trvalo téměř čtyři roky, přičemž dva a půl roku z toho soudu trvalo, než nařídil první jednání, což nakonec učinil až poté, co paní Trpělivá podala k jeho předsedovi stížnost na průtahy. Odvolací řízení pak zabralo další dvě léta, a celková délka tohoto nepříliš složitého sporu tedy činila bezmála šest let. Paní Trpělivá se proto obrátila s nárokem na poskytnutí zadostiučinění v penězích na Ministerstvo spravedlnosti ČR, které po přezkoumání věci usoudilo, že její práva byla činností soudů porušena do takové míry, že by, i vzhledem k její aktivitě směřující k popohnání řízení, nestačilo pouhé konstatování tohoto porušení, eventuálně omluva, a proto jí přiznalo požadovanou finanční částku.

3.2 Výše náhrady škody či zadostiučinění v penězích

V případě vzniku materiální újmy je určení výše nároku jednoduché, neboť ten bude kopírovat právě výši zaznamenané škody či ušlého zisku. Účastníkovi samozřejmě nic nebrání, aby po státu požadoval méně, než je výše vzniklé škody; nemůže však přirozeně požadovat více.⁸⁶ Komplikovanější situace panuje v případě újmy imateriální.

Jak bylo řečeno, na vyčíslení imateriální újmy neexistují žádné tabulky určující výši finanční satisfakce za více či méně závažný zásah. V zásadě je

⁸⁵⁾ § 13 odst. 2 ZOŠ.

⁸⁶⁾ V takovém případě bude nárok přiznán jen do výše vyčíslené škody a ve zbytku zamítnut.

to pravda, avšak NS dne 13. 4. 2011 v kontextu judikatury ESLP přece jen vydal sjednocující stanovisko sp. zn. Cpjn 206/2010, jímž stanovil jistý doporučený rámec, v němž by se mělo zadostiučinění v penězích za průtahy stížené řízení pohybovat. Pro poměry ČR soud dospěl k částce v rozmezí **od 15 000 Kč do 20 000 Kč za jeden rok řízení** (tedy **1 250 Kč až 1 667 Kč za jeden měsíc**), přičemž v prvních **dvou letech je doporučeno počítat s částkou poloviční**, tedy 7 500 Kč až 10 000 Kč za každý rok z těchto dvou let.⁸⁷

Příslušné orgány se této výše v současné době striktně drží. Na druhou stranu, i když se jedná o názor NS, je to stále pouhé doporučení, které účastníkovi nebrání, aby požadoval jako zadostiučinění v penězích částku vyšší. Pokud se bude jednat o skutečně odůvodněný případ, i tato mu může být ve výsledku příznána.

Příklad:

Pan Náročný požadoval zadostiučinění v penězích za nepřiměřeně dlouhé soudní řízení o zaplacení dlužné částky. V celkové délce ono řízení trvalo 7 let a pan Náročný se rozhodl požadovat finanční částku ve výši 200 000 Kč. Zadostiučinění mu přiznáno nakonec bylo, nicméně jen ve výši 120 000 Kč s odkazem na stanovisko NS doporučující výši přiměřeného zadostiučinění.

3.2.1 Úroky z prodlení

Ač o tom v praxi nepanuje dostatečné povědomí, mimo náhrady škody a satisfakce za imateriální újmu lze v případě průtahů nárokovat také úroky z prodlení. Jelikož v této situaci pochopitelně není možné si dopředu výši úroku sjednat smluvně, provádí se určení jejich výše podle nařízení vlády č. 351/2013 Sb. s přihlédnutím výši vymáhané částky.

Co se týče okamžiku od kterého se je možno úroky z prodlení požadovat, tím je den následující po dni, jímž uplynula níže popsaná šestiměsíční lhůta pro rozhodnutí o uplatněném nároku u Ministerstva spravedlnosti ČR.⁸⁸

⁸⁷⁾ Důvodem tohoto řízení je racionální zhodnocení faktických současných možností soudů a tím pádem fakt, že dva roky trvajícím řízením se zpravidla, samozřejmě bez jasných pochybení soudu, bere jako přiměřeně dlouhé.

⁸⁸⁾ Rozsudek NS ze dne 24. dubna 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001. Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 12. 2013, sp. zn. 22 Co 292/2013.

3.3 Místo uplatnění nároku

Pokud jsou splněny všechny podmínky představené v kapitole první a soudní řízení je tedy možné považovat za stížené průtahy či nepřiměřeně dlouhé, a pokud těmito průtahy či délkou vznikl účastníkovi řízení jeden z výše uvedených druhů újmy (či oba zároveň), je vhodné uplatnit nárok na náhradu škody, případně satisfakci za imateriální újmu.

3.3.1 Uplatnění u Ministerstva spravedlnosti ČR

Uplatnění nároku má dvě fáze. Za postup orgánů veřejné moci⁸⁹ v tomto případě soudů, je odpovědný stát jako takový. Za stát pak jednájí příslušné ústřední orgány podle oblasti, v níž k nesprávnému úřednímu postupu došlo. Pokud chce být účastník řízení se svým uplatněním nároku úspěšný, musí jej nejprve učinit právě u příslušného ústředního orgánu. V případě soudů a justičních orgánů obecně (notáři, exekutoři apod.) se jedná v kontextu § 6 odst. 2 písm. a) ZOŠ o **Ministerstvo spravedlnosti ČR** sídlící na adrese **Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2**.

Pokud účastník řízení omylem pošle své uplatnění nároku na jiné ministerstvo, neznamená to samo o sobě, že se ve finále nedostane do správných rukou. Správní orgány, mezi které patří i jednotlivá ministerstva, by si měly takto chybně doručené podání v rámci plnění základních zásad veřejné správy mezi sebou přeposlat. Toto podání by se proto mělo dříve nebo později dostat na správnou adresu. Nicméně v tomto případě nastává problém s níže uvedenou lhůtou, v níž je třeba se na Ministerstvo spravedlnosti ČR obrátit. Na rozdíl od podávání žalob k soudům, u správních orgánů neplatí, že doručení nepřislušnému orgánu, se považuje za doručení včasné. Může se proto stát, že účastníkově podání nedojde ke správnému orgánu před koncem lhůty, jelikož není možné zaručit, že ono přeposlání bude učiněno dostatečně rychle. Proto nelze poškozeným účastníkům řízení než doporučit, aby si dávali dobrý pozor, kam své uplatnění nároku na náhradu škody či satisfakci za imateriální újmu zasílají.

3.3.2 Uplatnění u soudu

Ministerstvo spravedlnosti ČR po přezkoumání uplatnění může buď nárok účastníka přiznat zcela, přiznat částečně, zamítnout úplně anebo o něm ve stanovené lhůtě nerozhodnout vůbec (viz níže). Pokud je nároku

⁸⁹⁾ S výjimkou orgánů samosprávných (obce, kraje), které odpovídají za své jednání samy.

účastníka plně vyhověno, není třeba nic dále řešit. Pokud je však návrh zamítnut, částečně zamítnut nebo o něm Ministerstvu spravedlnosti ČR nerozhodne ve stanoveném čase, může se účastník ve zbytku obrátit se žalobou na soud. Důležité je vědět, že pokud bude žaloba podána přímo, bez toho, aby byl nárok v ní obsažený uplatněn před Ministerstvem spravedlnosti ČR, bude se jednat o nedostatek podmínky řízení před soudem. Naštěstí se jedná o nedostatek odstranitelný, tedy v tomto případě nebude žaloba ihned odmítnuta, ale žalobce bude dle § 104 odst. 2 OSŘ soudem vyzván, aby se nejprve se svým nárokem obrátil na Ministerstvo spravedlnosti ČR a až poté bude moci být jeho věc soudem projednána.^{90,91}

Příslušným soudem je soud, v jehož obvodu má sídlo příslušná organizační složka státu,⁹² tedy v případě průtahů Ministerstvo spravedlnosti ČR, jak bylo řečeno. Příslušným soudem tedy bude **Obvodní soud pro Prahu 2**, se sídlem na adrese **Francouzská 19, 120 00 Praha 2**.

Fakt, že je řízení o přiznání náhrady škody a satisfakce za imateriální újmu způsobenou nesprávným úředním postupem, takto strukturováno, vede k poměrně komplikovanému počítání lhůt, které je uvedeno níže.

3.4 Lhůta pro uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti ČR

Pro uplatnění nároku před Ministerstvem spravedlnosti ČR je pro účastníka řízení nejpodstatnější lhůta, v níž je tak možno učinit. Na rozdíl od nezákonných rozhodnutí, v jejichž případě začínají lhůty běžet zpravidla ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, které ono nezákonné rozhodnutí zrušilo, u průtahů v řízení určení počátku tak jednoznačné není.

3.4.1 Lhůta pro materiální újmu

Pro uplatnění nároku na náhradu materiální újmy je tato lhůta tříle-

⁹⁰⁾ VOJTEK, P. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012.

⁹¹⁾ Existuje také usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 1191/08, které zastává názor poněkud rozdílný, a sice že se v popsané situaci jedná o překážku neodstranitelnou dle § 104 odst. 1 OSŘ a soud je zde povinen podání žalobce předat podání žalobce příslušnému orgánu. I tímto rozhodnutím se dá argumentovat, leč vzhledem k logice věci jej nepovažujeme za úplně správné.

⁹²⁾ § 85 odst. 5 OSŘ.

tá a počíná běžet od okamžiku, kdy se účastník řízení dozví o existenci škody, která mu v důsledku postupu soudu vznikla.⁹³ K tomu nestačí, aby onen účastník pouze zaregistroval, že průtahy v řízení měly jakýsi dopad na jeho majetek, ale jako okamžik zjištění se počítá ten den, kdy byla zjištěna přesná výše ztrát na majetku, eventuálně ušlého zisku. Tato tříletá lhůta je subjektivní, jelikož začíná běžet od okamžiku, kdy účastník řízení skutečně zjistí nějakou skutečnost. Vedle ní se v ZOŠ vyskytuje také lhůta objektivní, která činí deset let od vzniku škody nebo ušlého zisku.⁹⁴ V praxi to znamená, že nárok na náhradu újmy vzniklé na majetku je možné uplatnit nejpozději do deseti let od okamžiku, kdy k ní došlo. Pokud účastník řízení např. zjistí vzniklou škodu až po uplynutí objektivní desetileté lhůty, jeho nárok je již promlčen.

Jak je z předešlého textu patrné, nezávisí uplatnění tohoto nároku na tom, zda řízení, jehož průběh (průtahy v něm) vedl ke způsobení škody, stále běží, či již bylo skončeno pravomocným rozhodnutím.

3.4.2 Lhůta pro imateriální újmu

Nárokování satisfakce za újmu imateriální, které je v praxi mnohem frekventovanější, funguje v odlišném režimu. V jeho případě je možno nárok na satisfakci uplatnit v subjektivní lhůtě šesti měsíců, tedy obecně do šesti měsíců od chvíle, kdy účastník řízení pocítil průtahy v řízení a morální újmu, kterou mu způsobily. Zároveň ZOŠ obsahuje také lhůtu objektivní, stejně jako u nárokování škody, a ta činí rovněž deset let. Vzhledem ke značné specifičnosti nároku na satisfakci za újmu způsobenou průtahy ZOŠ obsahuje též pravidlo, že subjektivní šestiměsíční lhůta, navzdory existenci lhůty objektivní, neskončí dříve než šest měsíců od konce řízení, v němž k průtahům došlo.

Důvod existence tohoto pravidla je prostý – vzhledem ke složitosti posouzení, zda bylo řízení stíženo průtahy nebo zda byla jeho délka nepřiměřená či ne, je často možné usoudit, zda k újmě jeho účastníků došlo, až po jeho skončení. Řízení navíc mohou trvat často i déle než deset let, což by mohlo vést k promlčení nároků z důvodů uplynutí objektivní lhůty.

V praxi se tedy v případě imateriální újmy nejčastěji kalkuluje pouze se šestiměsíční lhůtou počínající běžet ode dne konce řízení. Tato praxe

⁹³⁾ § 32 odst. 1 ZOŠ.

⁹⁴⁾ § 32 odst. 2 ZOŠ.

samozřejmě nijak nebrání tomu, aby účastník řízení svůj nárok uplatnil již v jeho průběhu. Pro větší jistotu úspěchu se však doporučuje toto učinit jen v případech, kdy je pochybení soudu skutečně závažné, jelikož v takových případech nemůžou příslušné orgány soudit průběh řízení také dle jeho celkové délky (nemohou přirozeně vědět, jak dlouho bude řízení ještě trvat).

Jelikož se v obou případech jedná o lhůty určené podle měsíců a let, připadá jejich konec na den, který se svým číslem shoduje se dnem, v němž došlo k události, od níž se lhůta počítá (např. pokud je počátek 5. 1., poslední den šestiměsíční lhůty připadne na 5. 7.). Pokud tento den v dotyčném měsíci není (např. měsíc nemá 31. den), připadá její konec jednoduše na poslední den daného měsíce (tedy pokud započne šestiměsíční lhůta běžet 31. září, skončí už 28., případně 29. února následujícího roku). Z tohoto pravidla samozřejmě existuje výjimka, a sice pokud konec lhůty připadne na sobotu, neděli či státní svátek, posouvá se konec lhůty na nejbližší pracovní den.⁹⁵

Příklad:

Soudní řízení pana Sporného trvalo několik let a on má za to, že bylo stíženo neodůvodněnými průtahy. Dne 2. 9. 2013 konečně obdržel rozsudek soudu první instance, který se po uplynutí patnáctidenní lhůty pro odvolání stal 18. 9. 2013 pravomocným. Toto datum se považuje za konec soudního řízení a od něj se také počítá lhůta pro nárokování satisfakce (pokud by byly podávány mimořádné opravné prostředky, poběží lhůta až ode dne, kdy bylo doručeno poslední rozhodnutí ve věci). Pokud bude pan Sporný chtít nárokovat satisfakci za nemajetkovou újmu, bude muset být Ministerstvu spravedlnosti České republiky uplatnění jeho nároku doručeno nejpозději 18. 3. 2013.

3.4.3 Běh lhůty při posuzování Ministerstvem spravedlnosti ČR a po něm

Jak bylo řečeno výše, počínání lhůt je v tomto případě složitější, než se na první pohled zdá. Pro jeho pochopení je klíčové uvědomit si, na jakém principu funguje výše rovněž zmíněné posuzování ministerstvem, u nějž je nutno nárok uplatnit nejdříve.

Po podání uplatnění k ministerstvu se výše uvedené lhůty pozastaví, což znamená, že během posuzování přestanou běžet až do doby, než Mi-

⁹⁵⁾ V souladu s § 605 odst. 2 NOZ (do 31. 12. 2013 § 122 OZ).

nisterstvu spravedlnosti ČR vydá rozhodnutí.⁹⁶ Ministerstvu spravedlnosti ČR má na rozhodnutí lhůtu šest měsíců. Pokud z nějakého důvodu v této lhůtě rozhodnout nestihne, vzniká fikce, že byl nárok zamítnut.⁹⁷

Následující den po doručení rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ČR nebo následující den po uplynutí šestiměsíční lhůty pro toto rozhodnutí, pokud nebylo rozhodnuto vůbec, se do té doby zastavené lhůty znovu rozbíhají. V jejich zbylém čase je potom eventuálně možné podat žalobu k výše uvedenému soudu, pokud je účastník s doručeným nebo fiktivním zamítavým rozhodnutím nespokojen. Pozor, toto neznamená, že lhůta začíná běžet od počátku v celé délce, ale skutečně již z ní **zbývá pouze ten čas, který před uplatněním nároku u ministerstva chyběl do jejího uplynutí.**

Je proto vždy nutné nechat si jistou časovou rezervu, aby mohla být ve zbytku lhůty podána i žaloba k soudu, neboť v praxi často dochází k případům, v nichž je nárok na poslední chvíli předán Ministerstvu spravedlnosti ČR a po jeho zamítnutí či nerozhodnutí už se nestihne podat žaloba včas.

Důležité je také uvědomit si, že jak podání uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti ČR, tak následné podání žaloby je tzv. hmotněprávním úkonem, a tak je potřeba jej do posledního dne lhůty nejen odeslat, **ale musí být nejpozději tohoto dne soudu také doručeno,** jinak na něj bude nahlíženo jako na opožděné, ministerstvo zpravidla takový nárok odmítne, v případném soudním řízení uplatní námitku promlčení.

Příklad:

Pan Svědomitý se domáhal po nájemcích svého bytu dlužného nájemného v dlouhém soudním řízení, které dle jeho názoru bylo stíženo četnými neodůvodněnými průtahy. Dne 2. 9. 2013 mu byl doručen rozsudek odvolacího soudu, jímž mu bylo dáno za pravdu, a tak následujícího dne bylo řízení pravomocně ukončeno. Jelikož Pan Svědomitý cítil silnou psychickou újmu způsobenou nesprávně vedeným zdlouhavým řízením ze strany soudu, rozhodl se požadovat za ni od státu zadostiučinění v penězích. Uplatnění jeho nároku bylo na Ministerstvo spravedlnosti ČR doručeno dne 3. 1. 2014, tedy přesně po čtyřech měsících od počátku lhůty pro jeho uplatnění. U Ministerstva spravedlnosti ČR toto uplatnění „leželo“

⁹⁶⁾ § 35 ZOŠ.

⁹⁷⁾ § 35 ZOŠ.

celých šest měsíců, aniž by o něm bylo jakkoliv rozhodnuto, a tak se dne 4. 7. 2014 pozastavená lhůta znovu rozběhla. Nyní se Pan Svědomitý může prostřednictvím žaloby se svým nárokem obrátit do 4. 9. 2014 (včetně) na Obvodní soud pro Prahu 2.

3.4.4 Následky neuplatnění nároku v předepsané lhůtě

Náš právní řád je v uplatňování nároků před příslušnými správními orgány velmi striktní a tak zmeškání lhůty mívá v drtivé většině za následek odmítnutí. Výjimku tvoří pouze situace, v nichž objektivně nemohl jedinec nárok včas uplatnit. V takových případech mohou příslušné orgány zmeškání lhůty prominout, avšak v praxi se musí jednat o skutečně vážné důvody (omluvou nemůže být nedostatek času z důvodu pracovní vytíženosti či snad neznalost lhůty; uspět naopak můžete např. s neočekávanou dlouhodobou hospitalizací) a celkově je případů prominutí velmi málo.

Příklad:

Po dlouhém soudním řízení doprovázeném značnými prostoji se pan Zapomnětlivý rozhodl, že uplatní nárok na satisfakci na způsobenou imateriální újmu. Bohužel se svůj nárok uplatnil až osm měsíců po konci řízení. Z tohoto důvodu Ministerstvo spravedlnosti ČR jeho nárok odmítlo jako opožděný.

Pokud se jedná o následné uplatnění nároku po uplynutí lhůty u soudu, i zde tvoří uplynutí promlčecí lhůty podstatný problém, avšak trochu jiným způsobem. Pokud výše uvedené promlčecí lhůty uplynuly, stále je formálně možné podat žalobu k příslušnému soudu. Protistrana, kterou je v tomto případě za stát jednající Ministerstvo spravedlnosti ČR, může proti této žalobě podat námitku promlčení⁹⁸ a pokud tak učiní, soud nemá jinou možnost, než vaši žalobu zamítnout. Samozřejmě existuje možnost, že protistrana tuto námitku nevznese, což se ale v praxi nestává. Pokud ano, tak zpravidla jen nedopatřením.

Je proto velmi důležité hlídat si při nárokování náhrady škody nebo satisfakci za imateriální újmu čas, v němž je nutné tyto nároky uplatnit. Jedna ze základních zásad soukromého práva totiž říká, že každý si má svá práva zodpovědně hlídat. Po skončení lhůt tak bude již v podstatě nemožné se jich domoci.

⁹⁸⁾ § 610 odst. 1 NOZ (do 31. 12. 2013 § 100 odst. 1 OZ).

Příklad:

Paní Pomalá se domáhala satisfakce za příliš dlouhé soudní řízení, které bylo pravomocně ukončeno ke dni 3. 9. 2013. Její uplatnění bylo Ministerstvo spravedlnosti ČR doručeno dne 3. 2. 2014 a zamítavé rozhodnutí obdržela poměrně brzy, dne 2. 3. 2014. Vzhledem k tomu, že z původní lhůty jí už zbýval jen jeden měsíc, musela žalobu obvodnímu soudu doručit nejpozději dne 2. 4. 2014, avšak jí se to povedlo až dne 10. 4. 2014. Ministerstvo spravedlnosti ČR ve svém vyjádření k žalobě poté uplatnilo námitku promlčení a soud žalobu proto zamítl.

3.5 Forma uplatnění nároku

Proces uplatnění nároku před Ministerstvem spravedlnosti ČR je obecně považován za neformální řízení, které neběží podle správního řádu či jiných procesních předpisů upravujících činnost správních orgánů. Nejedná se tedy o klasické správní podání, pomocí kterého se se správními orgány většinou jedná – tzv. žádost, ale o podání svého vlastního druhu, skoro až jakýsi pouhý dopis.

Stejně tak jako nejsou přesně upraveny mantinely řízení o posuzování nároku, nejsou zákonem přímo stanoveny základní náležitosti, které musí každé uplatnění nároku obsahovat. I přesto lze obecně vycházet z právní teorie a praxe zavedené v obdobných případech.

Z každého právního podání by mělo být patrné, **kdo je činí, které věci se týká a co se v něm navrhuje**. Jinými slovy musí být v případě fyzické osoby uvedeno **jméno, příjmení, datum narození** (eventuálně rodné číslo) a **místo trvalého pobytu či jiná adresa**, která bude použita pro doručování.

Pouhé jméno a příjmení nestačí, jelikož je pravděpodobné, že stejnými údaji disponuje více osob, a identifikace autora podání musí být jednoznačná.

Pokud se řízení týkalo podnikatelské činnosti právnické osoby (a. s., s. r. o. apod.) a ta pak bude požadovat satisfakci, údaje budou podobné jako u osoby fyzické, a sice: **název nebo obchodní firma** (obchodní jméno), **identifikační číslo osob a adresa sídla**, popřípadě **jiná adresa** pro doručování.

Následovat by měl detailní popis řízení, kterého se nárok týká, poukázání na ty pasáže a aspekty, které účastník považuje za problematické, jinými slovy kdy dle něj docházelo k průtahům a proč je délka řízení dle něj neúměrná.

V závěru je pak potřeba uvést, co přesně účastník průtahy stíženého řízení nárokuje, tedy vyčíslit škodu a uvést k ní důkazy nebo uvést částku, kterou považuje za přiměřené zadostiučinění vzniklé imateriální újmy (pokud tedy nepožaduje jen konstatování, že bylo zasaženo do jeho práv). Uplatnění by mělo být také datováno a účastník, který jej podává, by jej měl v závěru podepsat, případně jej může podepsat osoba, která jej zastupuje – advokát apod.

Pro urychlení celého procesu se doporučuje, aby bylo při uplatnění nároku uvedeno rovnou číslo účtu, na nějž mají být požadované peníze převedeny, avšak pokud tento údaj bude chybět, na rozdíl od výše zmíněných, to není to překážkou ve vyřízení účastníkovy věci.⁹⁹

Máme za to, že uplatnit nárok před Ministerstvem spravedlnosti ČR je stejně jako v případě žádostí ke správním orgánům možné i ústně přímo u jeho sídle, nicméně doporučili bychom spíše písemnou formu.

Jak by mělo vypadat uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti ČR, můžete nalézt v níže přiloženém vzoru – [Příloha č. 6](#).

3.6 Forma žaloby

Podání žaloby proti zápornému či nevydanému rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ČR k soudu je již formálním krokem s pevně stanovenými náležitostmi. Ty se však příliš neliší od výše uvedených doporučených náležitostí pro uplatnění nároku u ministerstva. Z žaloby musí být taktéž patrné, kdo ji činí, které věci se týká a co je v ní požadováno. Navíc musí být uvedeno i jméno soudu (tedy již výše zmíněný Obvodní soud pro Prahu 2) a označen žalovaný. Žalovaným v případě průtahů bude vždy **Česká republika zastoupená Ministerstvem spravedlnosti ČR**.¹⁰⁰

⁹⁹⁾ Uvedení čísla účtu je pouze vstřícným krokem, který vede k urychlení celého procesu a předchází výzvě k doplnění tohoto údaje ze strany Ministerstva spravedlnosti ČR.

¹⁰⁰⁾ §42 odst. 4 OSŘ.

Co do zbytku obsahu se podání příliš lišit nebude. Také v žalobě je třeba uvést skutečnosti o průběhu řízení, tvrdit, že byla způsobena škoda spolu s doložením důkazů o ní či tvrdit, že došlo k imateriální újmě spolu se specifikací vadného jednání, které ji zapříčinilo.

Co do výše náhrady škody nebo satisfakce za imateriální újmu, ta bude v případě, že Ministerstvo spravedlnosti ČR zamítlo uplatnění úplně nebo o něm vůbec nerozhodlo, stejná, jako v původním uplatnění. Pokud však již byla část nároku přiznána, může účastník požadovat již jen zbytek této původní hodnoty.

Žaloba musí být rovněž datována a opatřena podpisem žalobce (případně jeho zástupce – advokáta apod.).¹⁰¹

I způsob podání žaloby je podobný – lze tak učinit přímo u soudu do protokolu nebo písemně se všemi výše uvedenými náležitostmi. Pokud bude žaloba podávána písemně, je nutné zaslat ji ve dvou vyhotoveních (jedno pro soud, druhé pak bude zasláno Ministerstvu spravedlnosti ČR).

Jak by měla vypadat žaloba, se můžete podívat v níže přiloženém vzoru – [Příloha č. 7.](#)

¹⁰¹⁾ Tamtéž.

Příloha č. 1. – Stížnost na průtahy

[zpět na stranu 15](#)

Krajský soud v Brně
předsedovi soudu
Rooseveltova 648/16
601 95 Brno

Stěžovatelka: **Jana Nová**, nar. 2. 7. 1977, bytem Plynární 11, 630 00 Brno

Stížnost na průtahy v řízení vedeném Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 11 Xy 11/2011, podaná ve smyslu ustanovení § 164 a násl. zákona o soudech a soudcích

Správní žalobou ze dne 11. 1. 2011, projednávanou Krajským soudem v Brně pod uvedenou spisovou značkou, se domáhám zrušení rozhodnutí Magistrátu města Brna ze dne 11. 11. 2010, č. j. MMB/123456789/2010.

V této věci dochází ke značnému prodlení, což ilustruje uběhnutí více než dvou let od podání žaloby, aniž by bylo nařízeno jednání ve věci nebo učiněn jiný úkon.

Proto mi nezbývá než podat tuto stížnost na průtahy v řízení ve smyslu ustanovení § 164 a násl. zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích a požádat, aby byla ve věci zjednána náprava a příslušnému soudnímu oddělení bylo uloženo postupovat ve věci bez dalších průtahů.

V Brně dne 11. listopadu 2013

.....
Jana Nová

Příloha č. 2. – Příslušné orgány

[zpět na stranu 16](#)

Ministerstvo spravedlnosti vyřizuje

- stížnosti na postup vrchního a krajského soudu, obsahuje-li podání stížnost na průtahy v řízení nebo na nevhodné chování anebo narušování důstojnosti řízení předsedou soudu,
- podání, jejichž obsahem je nesouhlas se způsobem vyřízení stížnosti v téže věci, vyřizované předsedou Nejvyššího soudu, předsedou vrchního soudu nebo předsedou krajského soudu,
- stížnosti, k jejichž vyřízení je podle § 168 až 171 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, příslušný jiný orgán státní správy soudů, jestliže si jejich vyřízení vyhradilo.

Předseda Nejvyššího soudu vyřizuje

- stížnosti, jejichž obsahem je stížnost na průtahy v řízení, na nevhodné chování nebo narušování důstojnosti řízení místopředsedy soudu, předsedy senátu, soudci, asistenty soudců a dalšími zaměstnanci působícími u Nejvyššího soudu, nebo předsedou vrchního soudu.

Předseda vrchního soudu vyřizuje

- stížnosti, jejichž obsahem je stížnost na průtahy v řízení, na nevhodné chování nebo narušování důstojnosti řízení místopředsedou soudu, předsedy senátu, soudci, vyššími soudními úředníky, soudními tajemníky a jinými zaměstnanci působícími u vrchního soudu, nebo předsedou krajského soudu v obvodu tohoto soudu.

Předseda krajského soudu vyřizuje

- stížnosti, jejichž obsahem je stížnost na průtahy v řízení nebo na nevhodné chování anebo narušování důstojnosti řízení místopředsedou soudu, předsedy senátu, soudci, přísedícími, vyššími soudními úředníky, soudními tajemníky a jinými zaměstnanci působícími u krajského soudu,

- podání, jejichž obsahem je nesouhlas se způsobem vyřízení stížnosti v téže věci, vyřizované předsedou okresního soudu, nejde-li o stížnosti na průtahy v řízení,
- stížnosti na postup okresního soudu, obsahuje-li podání stížnost na průtahy v řízení nebo na nevhodné chování nebo narušování důstojnosti řízení jeho předsedou,
- stížnosti, k jejichž vyřízení by byl podle § 171 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, příslušný předseda okresního soudu, je-li obsahem téže stížnosti i stížnost, k jejímuž vyřízení je příslušný podle písmena a) nebo c).

Předseda okresního soudu vyřizuje

- stížnosti, jejichž obsahem je stížnost na průtahy, na nevhodné chování nebo narušování důstojnosti řízení místopředsedou soudu, předsedy senátu, soudci, přísedícími, vyššími soudními úředníky, soudními tajemníky, soudními vykonavateli a jinými zaměstnanci působícími u okresního soudu.

Příloha č. 3. – Návrh na určení lhůty

[zpět na stranu 16](#)

Obvodní soud pro Prahu 1

Ovocný trh 14
112 94 Praha 1

Navrhovatelka: **Eliška Stará**, nar. 2. 7. 1977, bytem Plynární 11, 630 00 Brno

Návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu v řízení vedeném Obvodním soudem pro Prahu 1 pod sp. zn. 11 Xy 11/2012, podaná ve smyslu ustanovení § 174a a násl. zákona o soudech a soudcích

Civilněprávní žalobou ze dne 1. 4. 2012, pod uvedenou spisovou značkou, se domáhám vůči panu Igoru Skoupému zaplacení dlužné částky 666.777,- Kč s titulu smlouvy o půjčce.

Soud je však již více než 18 měsíců nečinný, a to přesto, že se jedná o zcela triviální případ. Dovoluji si připomenout, že z přiložených důkazů je můj nárok zjevný a proto by soud rozhodně mohl vydat rozsudek již na prvním jednání.

Vzhledem k výše uvedenému ve smyslu § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, navrhuji, aby Městský soud v Praze určil Obvodnímu soudu pro Prahu 1 třicetidenní lhůtu pro nařízení jednání ve věci.

V Brně dne 11. listopadu 2013

.....
Eliška Stará

Příloha č. 4. – Opatření proti nečinnosti

[zpět na stranu 21](#)

Česká správa sociálního zabezpečení

Křížová 25
225 08 Praha 5

Žadatel: **Ing. Ondřej Schwarz**, nar. 28. 10. 1968, bytem Minská 97,
616 00 Brno

**Žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti
Městské správy sociálního zabezpečení Brno
podaná ve smyslu ustanovení § 80 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád**

Žádostí podanou dne 1. května 2013 se domáhám u MSSZ Brno výplaty dávky, na níž mi vznikl nárok v ochranné lhůtě (můj bývalý zaměstnavatel, společnost XYZ s. r. o., zanikl).

Od podání žádosti již uplynulo více než půl roku a MSSZ Brno doposud nezahájila řízení, proto podle ustanovení § 80 správního řádu žádám Českou správu sociálního zabezpečení, aby jako příslušný nadřízený orgán ve smyslu § 178 správního řádu učinila podle své úvahy vhodné opatření vůči nečinnosti.

V Brně dne 6. prosince 2013

.....
Ing. Ondřej Schwarz

Příloha č. 5. – Žaloba proti nečinnosti

[zpět na stranu 22](#)

Krajský soud v Brně
Rooseveltova 648/16
601 95 Brno

Žalobce
Jan Bílí, nar. 1. 5. 1968,
Rudná 30
728 81 Ostrava

Žalovaný
Odvolací finanční ředitelství
Masarykova 427/31
602 00 Brno

Žaloba proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Dne 15. 4. 2013 se žalobce vůči rozhodnutí Finančního úřadu v Ostravě odvolal k Odvolacímu finančnímu ředitelství. Odvolací finanční ředitelství ale odvolání nijak neřeší již více než 6 měsíců. Vzhledem k znění § 262 zákona č. 280/2009 Sb. nelze vůči nečinnosti Finančního úřadu v Ostravě ani Odvolacího finančního úřadu v Brně uplatnit opatření proti nečinnosti podle § 80 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (ani jiný prostředek k ochraně vůči nečinnosti) a žalobci tudíž nezbylo, než se obrátit touto žalobou na soud.

Žalobce proto Krajskému soudu v Brně v souladu s § 81 soudního řádu správního

n a v r h u j e ,

aby Odvolacímu finančnímu ředitelství v Brně rozsudkem uložil povinnost o odvolání pana Jana Bílého ze dne 15. 4. 2012 rozhodnout do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Přílohy:

- Fotokopie rozhodnutí Finančního úřadu v Ostravě ze dne 10. 4. 2012 č. j. 00/XX-2
- Fotokopie odvolání ze dne 15. 4. 2012

V Brně dne 11. listopadu 2013

.....
Jan Bílí

Příloha č. 6. – Uplatnění nároku na náhradu imateriální újmy

[zpět na stranu 39](#)

Ministerstvo spravedlnosti ČR,
odbor odškodňování
Vyšehradská 424/16
128 00 Praha 2

Navrhovatel:
Karel Soudný, nar. 31. 5. 1976,
Veveří 70
611 80 Brno

Uplatnění nároku na náhradu imateriální újmy nesprávným úředním postupem

(dle zákona č. 82/1998 Sb.)

I. Popis průběhu soudního řízení

[1] Dne 11. 6 2010 podal žalobce žalobu ve věci nároku na vrácení dlužné částky ve výši 50 000 Kč, což podpořil řadou listinných důkazů, včetně písemného uznání dluhu žalovaného ze dne 24. 12. 2009. První úkon soudu v této věci – nařízení prvního jednání, došlo až 24. 7. 2011, tedy více než rok po podání žaloby, aniž by však tato prodleva byla způsobena chováním žalobce či jinou objektivní překážkou. Další průběh řízení byl dále provázen dlouhými prostoji a mezerami mezi jednotlivými jednáními. Soud navíc namísto nařízení jednoho jednání pro výslech všech navržených svědků nařídil hned jednání tři a každého z nich vyslechl zvlášť.

[2] Řízení bylo nakonec ukončeno rozsudkem ze dne 1. 5. 2013, který nabyl právní moci dne 11. 6. 2013. Tento den je tedy také nutno považovat za konec řízení.

Důkaz: Spis vedený u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 1 C 345/2010.

II. K výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu

[4] Z pohledu posouzení významu řízení, žalobce uvádí, že sice na jeho řízení nejsou kladeny zvláštní nároky co do jeho rychlosti, jelikož se jedná o „prosté“ řízení o uhrazení pohledávku. Na druhou stranu však dodává, že ani toto řízení nemůže být považováno za řízení extrémně složité, vyžadující delší posuzování, neboť šlo pouze o v podstatě nesporný nárok na uhrazení pohledávky. Délka tří let, po kterou se řízení táhlo před Městským soudem v Brně tak žalobce považuje za nepřiměřenou a chování soudu hodnotí jako nesprávný úřední postup.

[5] S ohledem na výše zmíněný průběh a délku řízení a v souladu se stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 žalovaný požaduje, co by zadostiučinění, finanční částku ve výši 40 00 Kč (20 000 Kč za první dva roky řízení a 20 000 Kč za rok poslední).

III.

S přihlédnutím ke všem okolnostem případu a v souladu s ustanovením § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998., s tím, že se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění přihlédne rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména

- celkové délce řízení (3 roky),
- složitosti věci (jednalo se o velmi jednoduchou věc),
- jednání navrhovatele,
- postupu orgánů moci veřejné (nečinnost v první fázi řízení, nařizování zbytečně velkého počtu jednání a prodlevy mezi nimi)
- význam předmětu řízení,

navrhovatel požaduje za vzniklou nemajetkovou újmu způsobenou průtahy v řízení a náhradu škody způsobené uplatněním nároku u ministerstva finanční zadostiučinění ve výši 40 000 Kč.

V Brně dne 11. července 2013

.....
Karel Soudný

Příloha č. 7. – Žaloba na náhradu imateriální újmy

[zpět na stranu 40](#)

Obvodní soud pro Prahu 2

Francouzská 808/19

120 00 Praha 2

Žalobce:

Karel Soudný, nar. 31. 5. 1976,

Veveří 70

611 80 Brno

Žalovaný:

Česká republika (Ministerstvo spravedlnosti)

Vyšehradská 424/16

128 00 Praha 2

Žaloba na náhradu imateriální újmy způsobené nesprávným úředním postupem

*(dle § 80 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb. ve spojení s § 15
odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.)*

I.

[1] Dne 11. 7. 2013 žalobce uplatnil u Ministerstva spravedlnosti svůj nárok dle zákona č. 82/1998 Sb., který spočíval v poskytnutí zadostiučinění ve výši 40 000 Kč z titulu nepřiměřené délky soudního řízení. Ministerstvo spravedlnosti v reakci na toto uplatnění vydalo dne 8. 10. 2013 stanovisko, které bylo žalobci doručeno dne 11. 10. 2013, a jímž bylo jeho uplatnění v plném rozsahu zamítnuto. S tímto závěrem žalobce nesouhlasí, a proto podává tuto žalobu.

Důkaz: *Uplatnění nároku na náhradu imateriální újmy nesprávným úředním postupem ze dne 11. 7. 2013*

Stanovisko Ministerstva spravedlnosti ze dne 8. 10. 2013

II. Popis průběhu soudního řízení

[2] Dne 11. 6 2010 podal žalobce žalobu ve věci nároku na vrácení dlužné částky ve výši 50 000 Kč, což podpořil řadou listinných důkazů, včetně písemného uznání dluhu žalovaného ze dne 24. 12. 2009. První úkon soudu v této věci – nařízení prvního jednání, došlo až 24. 7. 2011, tedy více než rok po podání žaloby, aniž by však tato prodleva byla způsobena chováním žalobce či jinou objektivní překážkou. Další průběh řízení byl dále prováděn dlouhými prostoji a mezerami mezi jednotlivými jednáními. Soud navíc namísto nařízení jednoho jednání pro výslech všech navržených svědků nařídil hned jednání tři a každého z nich vyslechl zvlášť.

[3] Řízení bylo nakonec ukončeno rozsudkem ze dne 1. 5. 2013, který nabyl právní moci dne 11. 6. 2013. Tento den je tedy také nutno považovat za konec řízení.

Důkaz: *Spis vedený u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 1 C 345/2010.*

III. K výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu

[4] Z pohledu posouzení významu řízení, žalobce uvádí, že sice na jeho řízení nejsou kladeny zvláštní nároky co do jeho rychlosti, jelikož se jedná o „prosté“ řízení o uhrazení pohledávky. Na druhou stranu však dodává, že ani toto řízení nemůže být považováno za řízení extrémně složité, vyžadující delší posuzování, neboť šlo pouze o v podstatě nesporný nárok na uhrazení pohledávky. Délka tří let, po kterou se řízení táhlo před Městským soudem v Brně tak žalobce považuje za nepřiměřenou a chování soudu hodnotí jako nesprávný úřední postup.

[5] S ohledem na výše zmíněný průběh a délku řízení a v souladu se stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 žalovaný požaduje, co by zadostiučinění, finanční částku ve výši 40 000 Kč (20 000 Kč za první dva roky řízení a 20 000 Kč za rok poslední).

IV. Petit

V kontextu výše zmíněného proto žalobce navrhuje, aby Obvodní soud pro Prahu 2 vydal následující r o z s u d e k:

Žalovaná je povinna uhradit žalobkyni nemajetkovou újmu způsobenou průtahy v řízení finanční zadostiučinění v celkové výši 40 000 Kč, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku

Přílohy:

- Uplatnění nároku na náhradu imateriální újmy a škody způsobené nesprávným úředním postupem ze dne 11. 7. 2013
- Stanovisko ministerstva spravedlnosti ze dne 8. 10. 2013

V Brně dne 11. listopadu 2013

.....
Karel Soudný

